

המציפה

עתו שבועי

כבר עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
רבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8 כתרין

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לחתום.

אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש הגליון שנ כתרים.

גליון בדרך 12 חלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסמשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמוניסטראציה „HAMICPE“

ul. Sw. Sebaszjana 32. Kraków. (בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 28 Lutego 1908.

גליון ט.

קראקא כ"ו אדר א' פ' ויקהל הרס"ת.

הציונים והסופרים העכרים, אלא גם כל הרבנים החרדים. אבל פה אין השאלה אם טובה הנצרות או רעה, אלא על הפרופונדרא בשבילה בעתון ציוני ועל סתן הרב בירי שונאינו, המחפשים עלינו עלילות. אם מעליל אתה על כל המתמרמרים על הורוויץ ועל „העולם“ — והם כמעט כל היהודים והציונים המוכים והזאמנים — כי הם כלם „מאות שחורות“ ויוזאטים, הלא רק בהפוך עשית זאת. אבל מדוע אין מענה על שאלות המתמרמרים? כי בזה שהבטחת אתה וסוקולוב, בתור ידידי הורוויץ ומהפנים עליו, כי אינו מיסיונר, איננו יודעים עוד לאיזו תכלית ישמשו להבא בכסף השקלים, אם לתועלת רעיונו או להפסדו.

אם „העולם“, הוא עתון ספרותי הנון ומפנה מקום לשאלות יהודיות ספרותיות? אין זה נותן לו עוד יפוי-כח לעשות פרופונדרא לדת הנצרות בחלק הספרותי. ירך על לבך, חבר נכבד, מה אמרת אתה אלו נדפס מאמר כזה, לא מירידך, בעתון של מתכוללים, ב„היעדנושין“ או ב„אלג“. צייטונג ד. יודענטומס? או בעמיד זשיוו? איך היית מקנא קנאת עמך? איך היית מראה על נכלותה של היהדות המתכוללית! אם מותר לעורך עתון ציוני רשמי להדפיס בחלק הספרותי מאמרים הגורמים נזק רב לציונות, מדוע אסור לך לקבל ב„מגבלט“ מאמרים לטובת לעווענשטיין וקולישער? מדוע אסור לך לעסוק בשעותיך הפנויות כאניטציא לבחירת רידינער ודולעמכא ומדוע אסור זה להרב

עומדים ותוהים: על מה אנחנו משלמים שקלים, אם להשתמש בהם לטובת עמנו ע"י הציונות, לק"כ אליו את העם, למען נוכל לקבץ את האמצעים הנחוצים לנאולת העם והארץ או להוציאם לנזק העם, להרחיקו מהסתרותנו ולכזות את הציונות ולתת פתחון פה לשונאינו? „המצפה“ לא אמר, כי הורוויץ הוא מיסיונר, אלא שהוא מבנים בתוך הקוראים. הצעירים, שאינם יכולים להבחין, דעות מיסיונריות. סוקולוב מבטיח, כי נכון ה' למסירת נפש. אבל אחת היא אם גם הוא הפץ להמיר דתו או הוא רוצה, שרק אחרים יעשו כן. אבל זה לא יבטיח שום אדם כי במאמריו הקודמים במקומות אחרים כתב בפירוש, שיש לחקור, אם באמת כראי הוא ליהודים לסבול מן היהדות, אולי אין תקנה אלא בשמך וכי בטוח הוא שהציונות לא תגאול את עמנו מיד והמים כאו עד נפש והעם אינו יכול להמתיק. ואם האיש הזה עצמו מפליג ב„העולם“ כננאי היהדות ובשבח הנצרות, הלא כל קורא יודע ומכיר לאיזו תכלית הוא עושה כן. לשוא טרח מר קליינמן להבטיח, כי ישנן באמת בתוך הנצרות איזו דעות יפות ונעלות וכי רק הוא, בתור יהודי נאמן, אינו מתירא להודות בזה וכי רק „יהודים חלשים בהברתם מוכרחים לאחוז באמצעים אויליים, להשחיר דתות אחרות“. הנני עו פנים, מר קליינמן ואנוול מירך את המעלה הזאת ואודיעך דבר שלא ידעת: כי ישנן גם דעות יפות ונעלות בדתות אחרות, — על זאת יתנו לך התימתם לא רק כל חברינו

מלכה שיויל	מתתיהו מיוזש
זשאביע סמוך לקולומיא.	מאורשים
רווא מאלאווער	פשמישל
פרמיסלא.	משה וויעזענפעלד
	מאורשים
	דישא.

הננו מכרכים את הסיפורים העברים מר מתתיהו מיוזש ומר משה וויעזענפעלד לאריסתם. המערכה.

שלא ממין הטענה.

תחת מענה על עצם הענין או הצטרקות על העון הקשה, שהעוה עורך „העולם“ בפרסמו מאמר, אשר גם עורכי עתוני המתכוללים שבמתכוללים היו דוהים אותו בכעס, נדפס בגליון האחרון של „העולם“ רק מאמר מדעי מאת מר מ. מיוזש, המוכיח בראיות מדעיות חזקות את אפסות טענותיו של הורוויץ ומר סוקולוב בעצמו לא מצא לנחויץ רק להגין על הורוויץ זה מפני חשד מיסיונרות. וכן עשה גם מר משה קליינמן ב„מגבלט“, הוא מנין על הורוויץ ועל „חרות“ הספרות ומתנפל על „המצפה“ כנדופים וזלזולים. „אינקוויזיציא“, הוא צועק, „סדרי מלחמה של יוזאטים“, „אגודות שחורות“. וכוה הוא „מוכח“ את צדקת עורך „העולם“. על השאלות, ששאל „המצפה“ בגליון ז', אין משיב. וגם עתה הננו

ציית העולם לקולו אשר בלבו. נשא אשה יפה והוליד ממנה בנים ובנות. עשר שנים שלמות חי חיים מאושרים עם תכליתו הרצויה אשר מצא. וכיון שהגיע לשנת השליש יומי חייו, התחיל לחוש איזה שעמים כהותיו. ההתפלספות הטבעית שבו התחילה להרהר ולפקפק: „כבר ידעתי אהבה כהענוגיה... כבר מצאתי את התכלית שלמרני לבי. אשה ובנים לי... ולאיו תכלית אחיה להבא? לאיו תכלית?...“ „כדי שתצבור ממון ותעשה עשר. כדי שהנחל בכור והוקרה מכני דורך, כדי שתגדל בניך ברחבה, והזכה לדאות בנים לבניך“, ענו לו החיים כעצמם. נשחרשה אצלו תכלית החיים כהשגת ההון והשהדל בהתגשמותה. המזל האיר לו פנים וכזבו לו כל אוצרותיו, נתעשר האיש עשר גדול. נתפרסם האיש לחכם, עשיר ונכור, כי גם שלם בנופו היה, בריא בכל רמ"ח אבריו. גם בניו גדל כלי כל משול. ונהנה מהם. גם בני בנים נולדו על כרכיו. גם מכל הענוגות אנושיים והנאות נופניות לא פ"ש א"ע, על כן, כנהוג, כבדה אותו החברה בכל מיני כבודים והתמנות חברותיות. ככה היה חי עם התכלית של החיים ימים רבים עד שמלאו לו חמשים שנה. כיון שהגיע למעלה מחמשים נשתעבטו לו גם החיים האלה. נעורה פהאום הנקרנות הרעבתנית שבו

ולילה. לא היה יכול החקרן הקטן; הלז לישן, לאכול ולשחק בצעצועיו. לאיו תכלית, אבי, הם החיים? לשום מה אני אוכל? לחיות? טוב. אבל למה אני חי? „כדי שתלמד הורה וחכמה, בני, כדי שתהי ישר וחכם, תביב, כדי שתהא מוצא הן בעיני אלקים ואדם, יקריר“. ענה לו האב מתוך חבוק וגשוק. מאמין היה הילד באביו, ויגע בתורה וחכמה. הרי ידע מעכשו לשום מה הוא חי. והשיג אמנם את התכלית הנרצה. טבעו יצא בהסכיבה שלו. רוח המקום ורוח הבריות היה נוחה היטנו. וכיון שהגיע למעלה מעשרים שנה, תור הזהב של החיים, התחיל שוב לבו מהרוקן, והוקפה אותו שוב אורה הנקרנות של כליון נפש ובקשת תכלית חרשה ואמר: „הן אני כבר באתי אל החוף המבוקש, השגתי התכלית, שלמדני אבי. יגעתי ומצאתי הן בעיני אלקים ואדם... ואחר כך?... מה להלן? לאיו תכלית אני חי עוד?...“ „כדי שהדע אהבה... כדי שהראה חיים עם אשת חן! ענה לו איזה קול. הסב העלם החוקר את ראשו המתולתל, לראות את כעל הקול פנים אל פנים, ולא מצאהו. איזה זמן בלה בחפושים, למצא לקול הזה הוצאות — ולשוא. אז ידע, כי הקול קול לבו הוא.

פיריטון. פרורים. מאת י. פרנהוף. תכלית החיים. כהעולם הנקרא „השפל“ — באיזה חלק, באיזו מדינה ובאיזו עיר לא נודע — היה חי, באיזה זמן מן הזמנים, ילד קטן ויפה. לו הלחלים שחורים ועינים שחורות, לו פנים יפים ולכנים. אבל לו גם מצח מקומט. כשפזו וכרכר הילד הלז ישב אח"כ וחשב או הלך אח"כ וחשב, לאיו תכלית התהולל, לאיו תכלית השתובב. אכן כעל מחשבות היה מטבעו. לא הניח דבר גדול ודבר קטן, שראה בעיניו, שלא היה חושב על הצד התכליתי שבו. ופיו היה מלא שאלות הרדי: אבי, למה נברא זה? לשם מה נעשה זאה? הכל היה חפץ לדעת הילד ההיין הזה. ומחפוש לחפוש, סחקירה לחקירה, בא (מה שפילוסוף קטן כזה יכול לחשוב!) לירי שארה על מהותם של החיים בכלל... על התכליתם של החיים... מנקרה היתה השאלה הלזו בסחו הדופם יומם

ד"ר קארא, הן לא בשעת עבודתו בהטמפל עשה זאת? ומדוע אסור לשופטים ולשומרים לעסוק בשעותיהם הפנויות בגנבות ובתרומות? מדוע אסור לפקדי צבא לעסוק בשעותיהם הפנויות במסורות סודות הצבא לממלכה זרה?

האינך רואה, חבר נכבד, שהרחקתם ללכת, בהעריצכם את הספרות, בעשותכם אותה למין פולחן, למין אליל, שאין רשות להרהר אחריו? אמנם כן, קובל אני על קצת סופרים, שיש להם מושג מתמיה כזה מן הספרות. הם אינם מכינים דבר פשוט, שאף תנוקות שב"ר יכולים להבין: כי הספרות אינה אלא אמצעי, למסור לעם דעות יפות ומועילות, לזכך את החמשה, לטהר את המדות ולהטיב את התרבות. אבל בשום אופן לא תכלית בפני עצמה. אין זאת אינקוויזיציא אם תאסור איזו ממשלה מפעל ספרותי, העושה פרופגנדה בעד האויב ומרבר על לב בני עמו, למסור את ארצם ביד זרים, השואפים לה, למען הגדיל בכודם ולמען יינקו לשרה והעם יושב הארץ ימך בעניו ועיניו תכלינה ולכבו ימס בראותו, כי זרים יתפטמו ביגיע כפיו, שאכותיו עמלו בו אלפי שנה... בצרפת מושלים היום סוציאליים ורדיקלים ובבל זאת לא מצא שום אדם אינקוויזיציא בזה שאסרה הממשלה ההיא כתבים, הדורשים לבטל את הצבא וענישה את כותביהם. כי בשעה שמדינות שכנות מהויקות צבא רב אין כל רע אם רוצה גם צרפת החפשית להחזיק הצבא להגן על עצמה...

לאשרינו אין לעמנו עצמו מושג מוטעה כזה מהספרות. לעם יש בבל ענין הרגשה אינסטינקטיבית, להרגיש מה יועיל לקיומו ומה יזיק לו. כאשר נדפס המאמר הראשון הנ"ל ב"השלה" ענו הסופרים כל אחד ע"פ דרכו והעם ענה את המענה הנמרץ והמחלמ, שאין אחריו שום טענה ומענה: חרל לחתום על "השלח" ו"השלח" גם הוא הוציא את הקונסקווינץ ופסק מצאת בשנה שעברה, הוציא אוסישקין את קול הקורא, המרבר אל תלב ודרש, שימצאו לו אלף חותמים בעד "השלח" והעם מלא אחריו והמציא לו שני אלפי חותמים פדעתו, כי סוף סוף נחוץ ירחון ספרותי ובקוותו, כי יקח העורך מוסר מן העבר. אבל העורך לא לקח מוסר והרפס מאמר שני כזה. הסופרים לא ענו עור, אבל העם ענה את המענה ההיא עצמו: לא אכה עוד לשלם בעד חצי השנה השני ו"השלח" לא יכול לצאת במועדו. ויש לדעת שחותמי "השלח" אינם נסוגי אחר ואינקוויזטורים וישועיים, המה

כלם העשים בדעות ויכולים לעכל כל דבר חפשי, אבל גם לסכלנות יש גבול. אם יבא שורד ויחפון להרגני או לגזול רכושני, הן לא יוכל לרוש ממני סכלנות, שלא אצעק ולא אעמוד על גפשי ואם ידרוש זואת, כמו שהגילים לעשות האנרחיים ברוסיא, מה תאמרו על זה? התאימו אותי, שאין לי מרת הסכלנות?

אל נא תאמרו מה איכפת לנו, הלא סוף סוף לא השתמר אף יהודי אחד עקב מאמרי הורוויץ ולא ישתמר. אמנם העם ככללו יודע להעריך כל מאמר ומאמר שהיא קורא ויודע לשפוט גם את העורך בערכו. אבל ישנם בנו צעירים, ששגלם בסר והוג ידעיתם מונבל מאד והם בולעים כל דבר הוצא מעט סופר "המטיב לכתוב" כתורה שלמה, שאין להרהר אחריה. העבודה, שיודע אני כמה צעירים בכמה מקומות, שנענינו בראשם אחרי דברי הורוויץ ואמרו: יפה אמרת, יפה הסברת, אמנם שקר נחלו אכותינו. הצעירים האלה לא יעמדו עוד בנסיון, במקרה הראשון נכונים הם להמיר דתם למרות ציונותם. האולת, שנפעו מורים מתעים בלבם, להעריך את הספרות כמו אליל ולהשבע על כל מלה ומלה, שיצאה מעט סופר "המטיב לכתוב", לא טובה היא מאולת איתה האשה הכפרית, שרבה הצדיק גער בה וקללה על הרבותה לפטפט לפניו והיא האמינה כאולתה, שהקללות ברבות הן. צעירים כאלה הגילים מנעוריהם להאמין בסתרי תורה ובקראם דברים הסותרים את כל מה שלמדו עד כה, יאמינה שבבל זאת הצרק עם הנותב, אלא שהם אינם זוכים להבין. קנאתם זו אינה ראויה יותר לשבח מקנאת אנשי ביהמ"ד הישן על ספריהם.

עתה אני שואל: מי הוא הקנאי, הפנטיק, מי הוא הנרגן החשוך, מי הוא השומה המאמין בכל, שהוכירו סוקולוב וקליינמן במאמרי סגנונותם בשביל הורוויץ? האם העם והציונים והסופרים בכל העולם וכיניהם גם החפשים שבחפשים (מי לנו חפשי בדעות יותר מהסופר הישיש ד"ר שלמה רובין? גם הוא התפלץ על מעשי הורוויץ ו"העולם") או אלה המלמדים זכות על הורוויץ ועל עורך "העולם", ומאמינים עריין בעינים עצומות, שרק טוב עשו לשם האליל ספרות והם מתרפים ומנרפים את כל מי שאינו מסכים להם. האמת נתנה להאמר, כי סוקולוב לא גרף ולא ענה עוות את המבקרים. הוא מרמה רק, שחוכתי היא

להמליץ על ידיו ותוא עושה זאת בכשת פנים, כמו שהביר כל קורא דבריו. אבל רבותי ציירו לכם מצב כזה: ילד שפשו שקק באש והצית תבערה בבית והבל בסכנה. וכא אבי הילד ותחת למחר לכבות את האש הוא עומד וממליץ על הילד החביב לו והתבערה מתפשטת ואובלת נפשית ורכוש. מה תאמרו על פקה כזה? הלא בן עושים סוקולוב וקליינמן. תחת לתקן את הרושם הרע שעשת הורוויץ, להצטרק שרק במעוה נבנם מאמר כזה בעתון הרשמי ולהבטיח שלהבא תהיה השגחה טובה במערכת, למען לא יתרחק העם מן המפלגה ומן הספרות העברית — לא מצאו הם אחרת לעשות רק להמליץ על הורוויץ, להצדיק את היחיד במקום נוק הרבים, לבכר אינטרסי היחיד על אינטרסי כל העם. ואם בן הלא גם להבא יהיה התיש שומי הן והקשיגור יהיה סיגור. גם להבא — בן נפסק הרין — אפשר יהיה לסמית ומריח להיות סופר בעתון הציוני הרשמי. אמנם הורוויץ אינו מסיגור ומוכן ומוזמן הוא לעלות על המוקד בניירות שמה, אלא שאם ישמע העם לעצתו ויבגוד בדגלנו לא יפרוש גם הוא מ הצבור, כי איהב הוא את עמו ומה ענו על זה ירדו הורוויץ? לא כלום, שלא ממין המענה ענו, בעשו והלבינו פני המבקרים. אבל הואת היא הוכחה?

ענינים מדינים

שמה חדשה ברוסיא. להשכיח מעט את הריב הפנימי שבה רוסיא לשמחה הישנה, לצמצם את כחה כמורח הקרוב, כלומר במירקיא. פסד הנדול גור, כי על רוסיא לבניש פנם את קינסמניפול ולזה שאפו כל מושלי רוסיא, אבל לא עלתה בידם. בשנת 1855 קראי אנגליא, צרפת ואיטליא מלחמה על רוסיא, להשכיח השפעתה על מורקיא וגם הצליחו. אחרי המלחמה בסבסטופיל גזרו על רוסיא, שאסור לה להחזיק צי מלחמה בים השחור או להעביר אניות מלחמה בלשון ים הדרדנלים שאצל קינסמניפול. כאשר נפלה צרפת לפני פריסא בנתה רוסיא צי מלחמה בים השחור ותקיתה החזקה. במלחמת 1878 בכשה רוסיא רוב מירקיא באירופה וכבר היה חילה קרוב עשרה מילום לעיר המגלבת. חלום פצר כמעט נתקם או באו אניות אנגליא והתרי, שאם

— — — וכל ישותו מתקוממה נגד חיים, בלי תכלית, בלי נשמה... ויש אשר טמו לפניו תמונת מלאות ענין ותכלית. יש אשר עלו על לבו רעיונות, שיש להם תכן עשיר של חיים וכדאי כחיות וללחום בשבילם, מעין: "תקנות העולם", "איראליות", "שחרור האנושיות", "חרות האישיות", ערכין הרשים", "מרידות הדעות", "מהפכות המחשבות" וכדומה. אבל התמונת הללו נתערפלו תכף. הרעיונות נתמשמשו. לא האמין בהתגשמותם של האיראיות. לעולם לא ישיג הוא ולא ישיגו אחרים את התכליות האלה, החריטם כלכו ונשקעו מחרש בתהום היאוש, המכוץ את הלב והמרפה את הגוף ועם רפיון הגוף מתרדלת גם הנשמה... "שמים הפתחו!" — צעקה בו גשמתו — "שמים הפתחו!... מסוגרים אתם זה נצח נורא, מסתירים אתם את חידת העולם, את תכלית החיים, את פתחו החיים עם כל גלווייהם והופציתיהם. רחמו עלי, הפתחו לפני, אִיִּה, אביט יה בעוד כי נשמתי. לאיזו תכלית אתם מסתירים מפני את סתרי הבריאה? אם לא עבשו אימתי הגלו לי את הרו? מתי? הלאחר מותי?"... והשמים לא נפתחו... רצוץ ושסוע, לקוי כנשמתו ונופו נשא את צרור יגונו בחיקו. לא התחבר לשים איש מאנשי ביתו הצעירים, החיים, לפי דעתו, חיים נסחאים שוקיים,

מהתרדמה. חקרנותו, שהיתה נרדמה ונקפאה לפי שעה, קמה לתחיה, שבה למרר את חייו, למלאות את לבו ביגון אין סופי, ולהגדיל את פרבוסו נשמתו הסומרת וזעזועיה. "כבר הנני שבע שמחות" — התמוגג כדמעות — "הגבתי את עצמותי ואישייתי מתוך הסביבה, שאני שרוי בהוכה. הוני גדול, בני מוצלחים, תופסים מקומות גבוהים בחברה. השגתי את התכלית שלמדוני החיים במדה מרובה. לא חסר לי דבר, ומה עוד? מה עכשו התכלית מן החיים שלי?... מה אוכל להשיג את אשר לא השגתי עוד? מה התכלית? מה התכלית?" לא פנה עוד עם שאלותיו אל אביו. מפני שזה כבר שם אל הנצה פעמיו. אבל את לבו שאל, ואין קול — — — את החיים שאל ולא ענהו... אין תשובה!... והחל המשבר. נשל הסם של חייו. החמימות מההויה שלו. הרגיש את עצמו למיותר, לחתיכה שאינה ראויה להתכבד. ככל מה שהציון, הסתכל והתפלסף, נפגע יותר. הסביבה שלו עליוה, הכל מזהיר, מלכב, כל אחד עובר ואיכל, כל אחד חי עם הרגשותיו המיוחדות, עם השקפות עולם שלו, רק ממנו בלבד נסתלקה השכינה, רק הוא לבדו פרוש מן החיים וכוכה על עלבון החיים, רק הוא לבדו הולך בשל ומבקש את תכלית החיים, את הנשמה של העולם, ואינו מוצא

בלי כל תכלית רם. לא דבר עם שום בן אדם, נתאלם. ומתיאש היה סריב הילך במקומות ריקים מאדם, ראשו נטוי לארמה ועיניו סקרו, כאילו מחפש היא על הארץ פתרון חידת מעשה בראשית, אשר לא מצא בשמים... מתבודד ונפצע בתוך עצמותו קצרה נפשי למית... היה יום אביב אחד. השמש יז אור הרש ונעים. וכורא מאורות בלב הברואים. והאימלל התהלך או ביער שמחוץ לעירו שכוי רעיונות מרים. ראשו היה מרים ככו פעם למעלה ועיניו היו מבקשית איזה עץ דרוש לו... ולא ראה את האיש הזקן ההולך לקראתו, ונתקל בו. בכך שבעים וחמש היה הזקן המזייל ביער. פנים מענינים, מאירים וצהולים היו לו. עינים מאירות בהירות היו לו. וזקן לכן יורר לו על מדיו, כל הנועותיו היו חיות וערות. כל היותו שמחה ומוהירה. זה כבר לא דבר הספקן האימלל שלנו מלה עם איש. והתהגלות של הזקן הלז לנגד עיניו עוררה בו איזה חשק לדבור, התיזה בו איזו הארה נפשית... "מלח סב נכבד, שנתקלתי כך בלי כינה", מלמל האימלל בקול כביני וחלש, ששמעה בו עגמות נפש מרבאה. הרכין הסב את אוניו בלפי הרובר וענה בקול מצלצל מלא ילדותית: "אין דבר, אין דבר, מפוזר אתה אדוני, שקוע באיזה רעיון עמוק, על בן לא ראית אותי".

יבא חיל רוסיא לקושטא יורו עליו מהספניות. באספה כרלין הכריחו הממלכות את רוסיא לצאת בשן ועין מן המלחמה, רק אוסטריא ואנגליא הרויחו ולא היא. גם בולגריא, שנחשבה כבר למדינה רוסית, פשעה בה. אז ניאמה רוסיא כדנורח הקרוב ושמה פניה למזרח דרחוק יחינא ושם דצליחה עד כוא יום מקרון וצושיניא, ששם קץ נס לחלום הזה. עתה שבה רוסיא להקוהה הראשינה. והשטה הזאת נכרת עתה כהר היוצא כן דעהנוכי. ערוני דיסיא השמיעו עתה תרועת מירמור. ע"כ נסי להגרות באוסטריא בענין ססה"ב ונב במורקיא כדבר כססוכה עם פרס. ע"פ פקורת רוסיא רוציאה מורקיא חילה מנפות פרס, אבל קבצה חיתה כסוך לנבול. לעזור המניסטר הרצוני איסבולכקי ההמנה משאריקוב הבקי בעניני הבלקן. אל הדומא הכניסה הכמשלה הצעה לבנות צי מלחמה חדש כהוצאות אלפי מיליוני רובל. כל זה ערוך אל הפוליטיקה האירפיה. רוסיא דוצה לרכוש שוב את היכלת לדבר מלה מכריעה בין ממלכות אירפה.

האפוטרופוסות במקרון. השולטן עבראל חמיד יסכים לכל דרישות צירי הממלכות בדבר ההקונים במקרון, לבנות משגיחים אירפיים על הכס עוד לשבע שנים ולהקים פקידים אירפיים על השוטרים ועוזרים מיוחדים ממונים ממלכי אירפה על יד הנציב. רק לדרישה אהת אינו מסכים: להקמת משגיחים על בתי הדין, ואשכנו עומדת לימינו כזה. ציר אשכנו בקושטא מארשאל מהאמץ לדחות את הכיעה חבריו זו באמרו, כי היא בזיון להשולטן. לפני שנים אחרות, כאשר החלימו קיסרי אוסטריא ורוסיא, לעשות את "התקונים" האלה במקרון, טרכ השולטן בכל מאמצי כחו ולא הסכים עד ששלחו הממלכות אניות מלחמה ולכרו איים מורקיים אחרים. התקונים לא הועילו מאומה לכנוע את הרצח והשוד השולטים הריר במקרון, כי אין תקונים כאלה מובשרים כלל למנוע. שם נחוץ יד חזקה וחיל כבד והעמדת המדינה ברשות שר צבא במצב מלחמה כמו שעושים כרוסיא. אבל הממונים הזרים, שנתמנו במקרון, מרפים עוד את ידי פקירי השולטן והרוצחים יוצחו והשודדים ישודרו ואין מי יאמר להם מה העשו. הכמשלות יודעות זאת. אלא שאין רצונן כלל למהר את הארץ משוד ורצח, אלא רק להמריד את ממשלת המורקים הזרים מאירפה והמהומות במקרון הן רק תואנה לזה. המדינה הזאת הצא בכל פעם יותר מתחת יד השולטן כיתר מדינותיו באירפה וכאפריקה. אלא לפי שעניי הממשלות צרות זו בזו ואינן רוצות שתירש ממלכה אחת איזו

"כך, משוקע אני באיזה דעיון מר... ואתה הפסקתני... אם תרשני אשאלך איזו שאלה".
 הרכין הסב את אזנו הזקנה ואמר: "מהיכא היתא".
 "מכיר אני בפניך, שאהה שמח בחייך ונהנה בעולם הזה, הגד נא לי, איה המעין, שממנו יצא לך זרם חייך? כמה אתה יונק את הינוקה הדוחנית שלך? בשכיל איזו הכלית אתה חי בעולמך?"
 הרכין הזקן המאושר את ראשו ולחש להאומלל: "אין לי לע"ע שום הכלית?"
 "מה אתה סח? לע"ע אין לך כל הכלית ומתי עוד? הלא בשביל שאין לי כל הכלית בחיים, חיי עלי למשא. ולא אוכל לכרא איזו אתמוספירה לחיות בה... ואתה —"
 "ואני" — חטף הזקן ממנו את המלים — "ואני הולך והר, הולך ומקשקש אחר הכלית לחיי..."
 "וכבר מצאה? מה?"
 "לא, עדיין לא מצאתי".
 "ובכל זאת הנך מאשר? הנך עליו? היכי דמי?"
 כמעט צעק המתיאש בקול משונה.
 הקע הזקן את כפו החמה לתוך כף ידו של האומלל הרגון והרהחן, לאות פרידה. ובבת שחוק על שפתיו הרועדות אמר לו:
 החפוש אחר ההכלית בחיים, הוא הוא התכלית בעצמה, בני... — — — — —

מדינה, ע"כ הן ממנות כמקרון אפוטרופסים כשותפות כמו במרוקא. אשכנו מעכבה עוד מעט את הפקעת הארץ, וזה לא מצדקהה, היא נטלתה כעד זה אפוטרופסות על הארצית אשר כין נהרות פרת וחדקל, ששם הבנה מס"ב.

צרת צרפת במרוקא. עול קשה הניחו הממשלות על שכם צרפה. היא בקשה לכבוש את הממלכה הגדולה הזאת ואשכנו מנעה מזה וכמו בתור ענש דמילו עליה הממשלות לעבוד שם חנם עבודה שוטרים, לשמור על שלום הזרים בערי החוף, אבל חלילה לה להכנס לפני ולפנים של המדינה. מיליונים ככרות כבר היוצאה צרפה על עבודת חנם זו, רם בניה נשפכו ואין קץ. בימים האחרונים נחלה צרפת קלון במלחמה עם השבטים הערכים במרוקא. השולטן החדש מולאי חפיד ההחבר אל השבטים, להלחם בצרפתים. עזו השבטים התרכה כזה והכו את חיל צרפה והפילו ממנו חללים. וככל זאת מבטיחה ממשלת צרפה, כי אין עיניה לכבוש את הארץ, כי אם למהר ערי החוף מן הרוצחים.

על המצפה.

הבחירות לעוד המדינה.

כפלגהנו החליטה, להקים קנדידטים יהודים גם בכחירות לעוד המדינה, את ראש הועד המרכזי בלכוב ד"ר מרדכי ברודא בכרודי, את ציר הפרלמנט אדלף שטנר בלבוב ואת ד"ר אברהם מאלץ כסמרי. הנהגת המפלגה עשתה זאת בישוב הרעה, בשקול כל בעד וכנגד ובראית הנולד. היא מצאה, שאין כהקמת קנדידטים סכנה, כמו שהשמיעו אלה הרוצים להבין הכל יותר. כמוכן ילחנו הפולנים נגד קנדידטינו, אבל אין להם סבה לחשוב זאת כאות שנאה נגדם אחרי שאין אנו עושים חוזה עם הרוחנים. אנו רוצים ומכרחים לגשם את הרעיון הלאומי גם בכחירות לעוד המדינה. אם לאם אנחנו צריכים אנו לשלוח כאי-כחנו גם שמה. ויושבי הארץ הזאת צריכים לההרגל בעוכרה, כי ישנו עוד עם שלישי בגליצא. ואת זאת נשיג גם אם ינצחונו הפולנים ולא יבחר מכל קנדידטינו אף אחד. קרבן גדול מכיאים שלשה הקנדידטים בשכיל עמם ואת הקרבן הזה צריכים גם הכוחרים להביא. אחרי שגלו הכוחרים היהודים דעתם בבחירות של מאי, כי רק ביהודי נאמן הם רוצים, לעשותו לכא כחם, אינם יכולים עוד לחזור מדעתם זו, אם יש בהם רגש כבוד. ובמחחים אנו, כי ידעו הכוחרים לשמור כבודם. אם הקימו הפולנים אנטישמיות ידועים לקנדידטים, שיחפצו להציק לנו כפרלמנט של המדינה הזאת, החובה עלינו להקים גם יהודים לדבר בשמנו. ואחרי שהנסיון הורה, שיהודים מסוג לעוועני-שטיין ופרוכטמאן אינם עומדים לימינו בשעת סכנה, חובה קדושה מוטלת על הכוחרים היהודים, להחליפם כיהודים נאמנים, אשר נדע מראש, כי ימצאו עזו בככם להגין כעדנו אף כפרלמנט פולני. כוחרים, חוסו על עמכם האמלל, חוסו על כבודנו ועל כבודכם. האומר א' מכרה לאמר גם ב'. אתם הראיתם כבר, כי צרך הצבור היהודי הכללי חשוב אצלכם מצרך יחידים, אל נא הרפינה ידיכם עתה בכחירות האלה. גורל השע מאות אלף יהודים נמסר בידכם. הכוחרים מעטים והמקומות שאפשר להקים בהם קנדידטים יהודים מעטים עוד יותר. לכן רק בכם, כוחרים יהודים ככרודי, סמרי ולבוב, הלוי עתיד עמנו בארץ הזאת. וכמדה ידועה חשוכות לנו הכחירות האלה מן הכחירות למועצת הממלכה. כי כועד המדינה מונח גורל המצב החמרי של כל יהודי גליצא. אבל גם קיום הפרינציפ של לאומית היהודים תלוי כועד המדינה. אם דרים במדינה הזאת שלשה עמים ולא שנים, כמו שהודו קובעי נפשנו עד כה, צריכים כל שלשת העמים להכיא באי כחם לעוד המדינה. ואת נפשנו עלינו למסור על קיום הפרינציפ הזה. הרבה מאד מדרישותינו בתור יהודים תלויות כקיום היסוד הזה. ואם נשקול הפסד צערנו המדיני הזה כנגד

שכרנו, אם ננצח להכנים אף רק אחד מהשלשה אל ועד המדינה, אז נמצא, כי כדאי הוא לבוחרים יהודים להשליך אף נפשם מנגד לכחור כקנדידט יהודי לאומי. אבל כאמור גם אם ישתמשו, עושי הכחירות" היהודים גם בפעם הזאת נבכיהם ובגולותיהם, להניא אוהנו מלהכנים כא כחנו אל הועד, גם אז לא יהיה הכל אבוד. גם אז ידעו עכ"פ, כי היהודים רוצים לבחור רק בשלהם כחור עם שלישי כמדינה הזאת. הנצחון המוסרי ישאר. והקון סדר הכחירות עומד על הפרק ועלינו להשמיע קולנו.

על המשמר הרדים!

אלה בתוכנו, הכואבים לא רק על השכר החמרי של עמנו הנדכה, אלא גם על הירידה הרוחנית, על עזיבת הדת ועל התורה כי תמוש מפי חלק גדול מזרענו, הביטו וראו, כי מפני השכר הכלכלי הכללי בארצות מזרח אירפה, מרכז היהודים החרדים, יעזבו רבים מאחינו את ארצות מגוריהם ויהגרו לארצות, אשר הדת הישראלית מורה שמה, למדינות אשר לא ידעו לא שבת ולא מועד, וגם רבים מהנשארים כמקומות פוזריהם הישנים לא יוכל עמוד נגד ההכרח, גלחצים הם לחלל את הקדש, החלהם באונם וכופם ברצון ורק מעטים המה מכני הדוד הצעיר, אשר ישארו נאמנים לדי ולתורתו.

רק ארץ אכותינו, ערש האומה הישראלית, היא מקלט בטוח לא רק לעם היהודי, כי אם גם לתורתו. שם חפש הדת האמת, שם נוכר לנוח ולהתענג כשבתות ובימי מועדינו כמצוה עלינו. שם נוכל לעבוד את אלקי אבותינו לעין כל בלי כפריע, שם נוכל להתפתח כחפצנו על פי דרכנו, בלי השפעה מהחוק.

אחינו החרדים לדבר ד'! עברו הימים, שאמרו על שאיפות הציונים, כי אך חלום חזיון לילה הוא, הזיה, כגדלים פורחים כאויר, שלחופות של כוריה, חזיונות אויריים רכי הצכעים. עינינו הרואות, כי צועדים אנו לפנים — אם כי לאט לאט — הננו מהקרכים למטרה, אשר התונו לנו, לא כחפזון, אבל בכמחה, שאין כמיה. ארבעים אחוזי ממהה משדמות אדמתנו המה כבר כידיהם. ארץ ציה וצלמות היהה לנן ערן. בוצות מעלות רעל קדחת נהפכו כידי יהודים לגנות ופרדסים. בכל מדרך כף דגלינו נפגוש יערות זתים, שקדים, תמרים, פמרנצים ואכליפטים, הגפן תתן פריה ושדי הכואות אכל למכירה. גם בשנה הזאת נוסדו שתי מושבות חדשות להיהודים. הכנף להתישבות היהודים גדלה והצליחה. וכנותיה הבנק האנגלי-פלשהניאי כיפו וכניפיה בירושלים. בירוש, חיפה וחברון, הרימו את סחר הארץ למעלה, בתהם להסוחרים היהודים את הכסף הררוש למסחרם בכרית מעטה. ככרות לקניה אדמה, לנטעים ולכנין בתים, ככרות של שתפות וככרות של מניות תולדנה כמו כמאסר-קסס. ועתה מתעסק הועד הפועל הציוני כפתחת כנף בקושטא, אשר מטרתה להיות למליץ בין הנהגת המפלגה וממשלת השולטן. כית הספר "כצאל" בירושלים המחנך בני אחינו בא"י לחרשת המעשה ולהאומנות היפה, למען ימצאו מחיתם מפרי העבודה, יגול מעל כני התושבים הירושלמיים את חרפת השנוררות, הקבצות והחלוקה. יהודים ממזרח וממערב, מצפון ומים יבואו להתאחו בארץ, עשירים מרוסיא ומכוכרא, פועלים מאמריקא, פליטי המרידה מתימן ויהודים נדחים מהרי דגסתון. והקומיסיה הפלשהנאית תלך לפניהם כעמוד אש, להאיר לפנייהם ולנחותם אל מחוז חפצם. הקומיסיה הזאת עוסקת בחקירות מדעיות, לדעת את הכונת כל חבל ארץ וכשרונה להתישבות והגלה את פגולות אוצרותיה הטמונות כחיק אדמתה. לשכת מודיעין קבועה עומדת הכן, להשיב לכל דורש כדבר התאחוות בארץ. כתי כנסיות, כתי ספר, כתי מרקחת וכל צרכי הקהלות מסודרים באופן נפלא, הסתדרות המורים דואגת בעד חנוך הדוד החדש ברוח לאומי. ואלה המה קרברים אשר דבר ראש ההסתדרות הציונות בעיר אויבך כשלישי לח"י? כנוגע לבקירו האחרון בקושטא לאמר: יבול אני להבטיח, שהממשלה התוגרית אינה חושבת את הנועתנו לחלום והזיה וכי יותר ויותר היא באה להכרה, שההגרה היהודית בא,"

חביא תועלת לא רק ליהודים ולא רק לא"י אלא גם לממלכת טורקיא כלה. הוצאת פרוגרמהנו לפעולה תלויה לא רק ברצון הממשלה ההוגרית, אלא גם ברצוננו. כשהעם היהודי יביע את רצונו, שחפץ הוא בא"י, כשימציא את האמצעים הדרושים לזה — הנני בטוח, כי גם אינם יהודים יעמדו על צדנו.

והחרדים מה הם עושים? עודם יושבים על המדוכה ורנים אם לקרב או לרחק, אם לקחת חלק בעבודה או למשוך את ידם ממנה.

אבל רבותי! עתה אין עת לחשוב חשבונות הרבה, העת דוחקת, עכירחכם נעשה בידי אחרים, והשפעה כספית כל כך נחוצה, עצתכם יקרה היא עתה מפנינים.

רבותי החרדים! בעת כזאת לא תובלו להתעלב

לקול הקורא אליכם לעזרה, בשם אלקי ישראל חוסו! הצילו! חישו לעזרתכם! נשו אל העבודה בעוד מועד!

אל התמהמהו אף רגע, פן הנחמו באחריתכם, בעת כזאת לא תובלו לפנות בכתף סורת מבקשת ההורה הקדושה בהתחננה אליכם: השיבו נא גם אותי עם שבות עמי לארמת הקדש, החזרונו נא גם אותי לאכסניא שלי ציונה. מי לי עוד פה ומה לי עוד פה בארצות הגולה? המרס הראו, כי בתי המדרשות מהרוקנים, החרדים נלחמים עוד בשארית כחותיהם את אפיהם ועוד מעט האמור עליהם באר פיה. —

האבות חרלו מלדאוג בעד יהדותם של בניהם. הורים חרדים — וגם המהדרין מן המהדרין אינם יוצאים מהכלל — חרלו מלדאוג בעד יהדותם של בניהם רק בעד קיומם במלחמת הכלכלה הם דואנים. בקר רוח ישלחו אותם מחוץ לגבול מדינתנו, אם כי יודעים

המה היטב, כי בהעתיקם את כף רגלם מארמת ארץ מנורתם יתקו גם את החבל המקשר אותם להרת. בשויון נפש יראו, כי העתיד, אשר יאמרו גם בניהם הנשארים בבתיהם לבחור לפו, איננו עלול כלל להשאירם כנים נאמנים להדת.

(סוף יבא)

יהושע פארדנה עכ"מ.

בשם הועד המכין של לשכת המזרחי בעד גליציא ובווקיניה.

מכתבים מטרי המדינה.

קראקא. עירנו נודעת מאז "לעיר-הבחירות" במלא מובן המלה. בכל הזמנים החיים הצבוריים פה ישנים ונרדמים, אין דורש לעניי הכלל, ורק בהגיע תור הבחירות, לה"קהל", למועצות העיר, לועד המדינה או להפרלמנט הוויני — אז תבא רוח חיים בעצמות היבשות האלה, החיים-הצבוריים רועשים והומים, קנדידים יחפזו ואניטטורים ירעדו, כל פה ממלל דברבין וכל אורת הוא פוליטיקן גדול ויודע ומבין הוא יתר מן כל חבריו מה יסבון להמון העם... מצב הענינים הזה הוא הסבה להעזובה הרבה במחננו. בתור הבחירות יבטיחו קנדידים ואניטטוריהם הרים ונבעות, ובהגיעם למשרת חפצם, בשבתם על כסא-הכבוד, אין דורש ואין מבקש חשבון מידם, אין מבקר פעליהם ואין מוברים הבטחותיהם — עד שיבאו בחירות חדשות וסדר ה"הבטחות" יחל מחדש. —

עד עתה למצער בעת הבחירות התעוררו אזרחינו מתרדמתם, למצער פעם אחת במשך שנים אחדות התענינו בעניי-הצבור... ואולם בזמן האחרון גם בנרון זה נהיה שנוי לרע. לפני שבועות אחדים היו פה בחירות ל"קהל" ואיש לא ידע ואיש לא שמע, אפסות לא נקראו, אניטטורים לא נראו, פרוגרמות לא נשמעו. בחדרי חדרים, בין ד' בתלים, נהמנו הקנדידים משני הצדדים ולהבחרים לא נשארה דרך אחרת רק או לאמר "הן!" או להכבד ולשבת בביתם.

עתה עומדים אננו עוד הפעם לפני בחירות. בשבוע הבא יבחרו אזרחי עירנו ארבעה צירים לועד-המדינה בלבוב והכל שלו פה ושלאנו, שקט ודממה, הם כי לא להזכיר! מה היא סבת הרבר הזה? מי הסב את השנוי העקרי הלי? — אל לנו לרמות את

עצמנו ולבקש סבות רחוקות — והסבה העקריה קרובה אלינו ונראה במבט הראשון: המפלגה של "היהודים הבלתי-תלויים" אשמה בכל זה! — המקטיקה שלה הסבה, כי לא יוסיפו אחינו להתענין בעניי-הצבור, בראותם עד כמה שקר נחלו להם מנהליהם החדשים. אם המפלגה הזאת, שכאה לעולם ברעם ורעש ובקילי קילות, ילדה עכבר, וכזמן קצר כזה נפלה לירי דימורליזציה כזאת, מה נשאר להם לקוות עוד? איזו אמון יתנו בכל ההבטחות שבעולם אם גם האנשים האלה, שזה לא-כבר נשבעו שבועת אמונים בפומבי, שהעיקר אצלם טובת-הכלל ורחוקה מהם כל טיבה-עצמית, כל רדיפה אחרי מנדטים וכל הנאה-פרטית, בגדו בהם ומכרום בלא-כסף ובלא-מחיר — רק געל-נפש האחו את כל איש ישר ויכבד וישב בביתו!

זה כשמונה שנים, שנבראה המפלגה הזאת, יש מאין, כי לא איזו פרוגרם פוזיטיבי חבר את כל האלקנטים האלה למפלגה אחת, לא איזו שאיפה חיובית ומגמה ישרה, כי אם התנגדות אלמנטים ידועים לאנשים ידועים, אשר האחרונים אחוו בקרנות כל כסאות-הכבוד הצבוריים שלנו ולא חפצו לרדת משם, בעוד שהראשונים מענו: רב לכם בני לוי, כל העדה כלם קדושים, גם לנו יש הזכות לאיזו מנדטים, משרות וכדומה. כמובן, לא בשם הרדישה הזאת באו אל

ההמון, כי פקחים הם, ובכך כתבו המלחמה נגד הקורופציה על דגנם ותחת הדגל הזה אחרו את כל המון אחינו. לחמו ברעם ורעש וכיד חוקה והצליחו. בכחירות לועד המדינה הקודמות נצחו את הר"ר הורוויץ והכניסו את הדמקרט רוטר החתיו, בכחירות למועצות-העיר הכניסו עשרה קנדידים שלהם ורק בכחירות אל ה"קהל" לא נצחו מפני — כאשר מעני

— ששם הקורופציה כה רבה עד שכל אנימציה אינה יכולה להתנכר עליה.

אין מנמתי לברר עתה את מצב-הענינים ב"קהל". אעיר רק בקצרה, כי האדונים האלה, גם בנוגע לעניי ה"קהל" לא באו בפרוגרמה חיובית, והעקר הזה להם: בחירות כלליות, כדי שגם הם יוכלו להבחר. ומשעם זה לחמו לא רק נגד ה"קהל" כ"א גם נגד הציונים, שגם הם אינם דורשים בחירות כלליות נמורות, אבל הן יש להם פרוגרמה עברית ולדברים באלה אין ה"בלתי תלויים" יכולים להסכים מיראה מפני "הגאורדה" שלהם, החסידים...

את הנקודה העליונה השיגו ה"בלתי-תלויים" בבחירות האחרונות להפרלמנט הוויני. שם היו באלמנט שלהם: בחירות כלליות וחשאיות, רבע היהודים בוחר ציר מיוחד ואין שום השפעה מצד יתר האזרחים — אז לחם הר"ר גרוס על ימין ועל שמאל, הרעים והרעיש תבל ומלואה, פנה ערף אל חבריו הדמוקרטים הפולנים, שדמוקרטייתם לא ישרה בעיניו; נגד הציונים לחם בטרור שלא נשמע במיתו בשום מחוז ובאספות הבלתי-תלויים בא הרבר עד לירי הכאות-אכזריות ושפיכת-דם. ובה נצח! והנצחון הזה היה כנראה האחרון של המפלגה הזאת. עתה אין צורך להם עוד להלחם בריש-גלי, עתה אין צורך להם עוד לאספות, לפרוגמות, לשום עזרה מצד ההמון. אין צורך להם עוד להחניף לצד זה ולצד זה ולהרבות מספר חבריהם, המפורסמות אינן צריכות ראייה —

ודבר מפורסם הוא, שהמפלגה הזאת היא גדולה ואדירה והיא מדברת בשם כל קהל ישראל בקראקא. הציונים, זו המפלגה הקטנה, במלה לנגדם כקליפת השום. את ה"קהל" הלא נצחו והדריכוהו תחת רגליהם. להם איפא נאה ויאה הכל, כל המשרות וכל המנדטים, ואינם מכרחים עוד לאכול את הלחם המר של האופיוזיציה, בעוד שיבולים לשבת על יד השלחן הרשן והרענן מלא כל ברכת-ד'. — את הצעדים הראשונים של הפוליטיקה הזאת הראו בבחירות אל ה"קהל".

הסתפקו באיזו הנחות פעוטות והשיבו את חרבתם אל תערה, בתנאי, שאחדים מהם יכנסו אל ה"קהל", השנוא ומתועב להם זה לא בכר. ועל הדרך הכבושה הזאת הנם הולכים גם עתה בבחירות לועד המדינה.

עצם-הענינים עתה שונה ממצב-הענינים בבחירות

אל מועצת הממלכה. עתה אין ביכלתם לבחור לבדם את מי שירצו ומכרחים הם לבקש להם שותפים, כאשר הודה הר"ר גרוס בעצמו באספה פיימבית — ובכך שבו אל חבריהם הראשונים, הרמוקרטים הפולנים, אשר זה לפני ירחים אחדים הוציאו את כל חמתם עליהם וחרפים וגדוים. עתה, כהשעה צריכה לכך, נעשו הדמוקרטים כשרים וישרים ואין בהם עולתה, מה שיאמרו הוא אמת ויציב, וחלילה לשום איש לפון כאמונתם, אין צורך עוד ל"הבלתי-תלויים" לשאול את דעת-ההמון היהודי, כי הן ההמון הזה אין בידו בעצמו למסור להם מנדט, ואם כזה אין בידו, מה היא כי ישאלו את פיו? הקנדידים שלהם הן יבחר גם מבלערי זה, אם רק לא יתמוך ההמון בידי מתנגדם, ומתנגד כזה איננו, כי הכל יראים מפני "יופיטר הכועס", אשר לו הכח והגבורה והעוז והממשלה ומי יאמר אליו מה תעשה! והדבר הזה הוא שהסב באפסיה הגדולה, הנראה במחננו. המוננו אינו שואל כלל מי הוא הקנדידט היהודי בקראקא, כי הן אחת היא לו, אם ראובן או שמעון שמו — הצד השונה שבהם, כי משניהם אין לו כל תקוה ולא יוכל להתלהב בעדם יהיו מי שיהיו. והאפסיה הזאת נראתה גם בשתי האספות הפומביות, שאספו הבלתי-תלויים בימים האחרונים. ה"בוכורים" לא השתתפו באספת האלה, באו רק מספר ציונים, המראים בזה, כי עניי-הצבור נוגעים להם והם מתנכרים על געל-נפשם בבואם לקרוע את המסוה מעל פני מנהלינו החרשיב.

באו אחרים מן ה"גאורדה" של הר"ר גרוס, המקטידים לו לבונה ומקיים לתשלום-שכר בעולם הזה; ויתר הנאספים היו על הרוב נערים ועלמות, שבאו לחזות במחזה.

ואמנם מחזה טרני-סמירי ראינו כאספות האלה, שמענו את צירינו הגדול מספר על דבר פעולותיו בבית-המחוקקים בנוסח נער-בית-הספר, המספר באיזה אופן בלה את ימי החפש שלו... הדו"ח מפעולות ציר היהודים בקראקא היה מלא אנדות ואנקדוטות מפעולות — צירים אחרים וקצת חריף וגדוף כלפי הצירים הציונים ומלא כף דקלמה לעצמי. ובשעה שעלה על הבמה הציוני ד"ר בולווא והוכיח לו משינתו על פניו — התקצף הר"ר גרוס וקרא בחמה רבה: הציונים הנם המפלגה היתר קטנה פה ואין להם כל צדקה לבקר מעשי, כי מה הם ומי הם; — "אם יופיטר בועם — אות הוא, שלא יצדקו" את אמתת הפתגם הזה הראה ארונו הגדול; כשאין לו ארגומנטים אחרים, הוא מחרף ומגדף.

גם באספה השניה, שהיתה בשבוע זה, ראינו המחזה ההוא. גם הפעם ישבו הבוחרים בביתם והאולם היה ריק למחצה. דברי הר"ר גרוס, ד"ר לנדא וחבריהם לא הפיקו רצון, ולעמית זאת נחלו הסכמה רבה הציוני ד"ר פלרבלום, והסוציאליים-היהודים גרוסמן ומישל. גם אלה האחרונים הראו, כי מפלגת ה"בלתי תלויים עומדת לפני ה"בנקרוט" הפוליטי וימיה לא ימשכו. גם על דבריהם ענה הר"ר גרוס בחרופים וגדופים ושקרים בזוים נגד הציונים. — ובכדי למלאות את החלק החומודיסמי, עלה באחרונה החכם הגדול הרופא ד"ר קרונגולד על הבמה וענה על מענות הציונים בתשובה נצחת: מדוע אינכם הולכים לירושלים? — אלה פוליטיקן ישראל!

* * *

מצב-הענינים עתה הוא, כי אכנס הפעם יעלה בידי ה"בלתי-תלויים" להשיג משרתם ולענוך זר-תפארה לאחר משלחם — ואולם זהו הנצחון האחרון שלהם! המון העם כבר הכיר ויודע, עד כמה הוליכיהו שולל — ויש עתה מקום בעירנו למפלגה יהודית-לאומית, בעלת פרוגרם יהודי לאומי, מתאים לצרכי העם הנשמיים והרוחניים. רק למפלגה כזאת עתידות טובות בעירנו ומי יתן ותוסד בקרוב. בן-צבי.

בן-צבי.

מכתב מאמריקה

ניו־יורק, הרעיון, שהיה אמריקה להיות מרכז ליהדות ולא רק ליהודים, יצא כבר מכלל חלום. כי כאשר הרבה ההנהגה מאירפה ומושב היהודים יתרחב, כן ידכו גם החיים היהודיים פה, חיים רועשים והומים בשכונות היהודים. והחיים מהגלים כגונים שונים, כספר מפלגותינו במזרח. אבל הברל יש בין חיי המפלגות פה ובין חייהן שם בעולם הישן. שם בכל המפלגות ינועו, ירעשו, הן פישטות צורה ולבושה צורה, רק מפלגת החרדים במקומה עומדת ואין בה כל אות חיים, על בן תלך הלך ורל, הלך והתנון והתפורה, והצעירים שבה, שאינם יכולים לסבול את העמידה המתמידה ושיאפים להנועה, נפרדים ממנה ומתרחקים במפלגות אחרות. ופה בארץ הזוים הסואנים גם החרדים אינם נמים שנתם או אדבר בדיוק יותר: החרדה. כי בלי יום פעולה מצד אפוטרופסי הרת, הרבנים ובעה"כ החרדים, התעורר פה חפץ נפלא, לשוב למסירתנו הישנה. והחפץ הזה פרץ לו דרך דוקא אל לבות צעירינו. זו אחרי זו קמות פה חברות של צעירים אדוקים במטרה לאגד שומרי הברית ונוטרי שבת ולהפיץ רוח התורה בארצנו, אשר הפליגה כבר בהתקדמותה ובוזיבה כשרירות הלכ. ארבע חברות באלה של צעירים נוסדו זה עתה. האחת של אנשי רוסיא "עדת בני ישראל". היא גדולה מאד, לה קלוב גדול בארבעה חדרים פתוחים עד חצי הלילה. שם ילמדו ככל ערב שעורים בתלמוד, בתנ"ך ובקורות היהודים ושעורים מיוחדים בלילי שבת. ישנה שם בכליוהקה עברית גדולה. החברה יסדה גם סניף לנערים, לתת להם לקח בעברית ובקורות ישראל. (זה נחין, כי אין פה כל למוד רת בכתי הספר). החברה השנית היא של בני גליציא ואונגן ושמה "דור חדש מרים קרן התורה". היא עומדת עתה בתחלה התפתחותה ועתיד נאה נשקף לה. השלישית היא "אגודת מחזיקי דת ישראל באמריקה" והרביעית היא "אגודת צעירים מאנגליא", העורכה נאומים ב' פעמים בשבוע בחכמת ישראל, וגדולי החכמים והרבנים עוזרים על ידה. רוב הצעירים האלה הם, כמובן מאליה, ציונים. הם אומרים לתת להנועתנו צורה יהודית ולא כמו שעושים אחרים, המתרחקים מאד מן היהדות וחילמים שיבת ציון על בסיס אחר.

ובן רבה התנועה במחנה הציונים. תעמולת הציונים פה היכל באמת להיות למופת. אבל זהו רק במה שניגע לחיים הפרטיים של כל אגודה. כל אחת עורכה בכל שבוע ושבוע נאימים בכל הלשונות ועושה אנימציא עצומה למיבת הקיפה הלאומית. ביחוד מצמינים בזה צעירי גליציא ואונגן. הם עורכים בכל ליל שבת נאום חשוב או קריאה מענינת, ובכל יום א' נשף ספרותי. חרריהם מלאים מפה לפה וצרים הם להכיל את כל האורחים. החת ידם עומדת גם אגודה נערות בשם "סטאר אף ציון", המפיצות את הרעיון הציוני בין נשי ישראל הארוקות במזרח העיר. רק חסרון גדול בחברה הזאת, שאי אפשר לי לכלי הזכירו, החיים השולטים בחברה הזאת מיוסדים על בסיס לא נריא. בעיד שמיסרים החברים את נפשם בעד הרעיון, שוכחים קצתם את הקרן, הם שוכחים שאבותיהם הם יהודים לא רק ברעיון, אלא גם כמעשה. והם מתרחקים מן המסורה באופן נורא. על הציונות הם מביטים בעל גמ שחרור, המשחררם מכל.

הרוח הלאומי גובר פה ומתרחב וחודר גם לחוגים הרמים של ילירי הארץ. בביהכ"נ "עמנואל", שהוא ההיכל העשירי שבעולם, נצח הרוח הלאומי נצחון גדול. המיליונר היהודי שמערך פרנס וגבאי בביהכ"נ ההוא, השיא בתו לבארון קתולי מארץ שווייץ. הרב הראשי סילוורמן עבר על זה בשתיקה, ולא בן הרב הצעיר, ראש הציונים באמריקה, ר"ר מאנגס. כדרשה ארוכה הוכיח את העשירים על מעשיהם והגבאי הפרנס נפגע בכבודו והתפטר מכהונתו. מלחמת הרעות קמה בעבור זאת. אבל בסוף נצחו אלה, שהסכימו להרב מאנגס וכתב התפטרותו התקבל בתודה. גם זה סמן תחיה.

ברעב הנורא, שהתפרץ בין העובדים פה מחסרון עבודה, היה טרגש חסרון בית המחוי כשר לעניים. עהה התעוררו בע"ב פשוטים ויסרו כירה כשרה וכל היהודים עזרו לזה ועניינו ישינו מאכל כשר בעד סנמים אחרים ברעב היהודים.

העת עת רעה למשא ומתן, אין מלאכה, אין קונה ואין לחם לחיים מיגיע כפיהם ומי יודע עד כתי יאריך המצב הזה. הרחק בבתים אשר בשכונות היהודים גדול מאד. משפחות אחדות רבות צופיות ברירה אחת תחונ הננ ובגלל זה יקרו מקרי שרפה לרוב וההצלה קשה מאד.

הד"ר בירנבאום מוויין נושא פה נאומים בכל שבוע לשם הרעיון הלאומי בהיבלות גדולים לפני קהל גדול ויהודי עירנו אינם נלאים מכבדו ומהוקירו בהפרזה יתרה. אך העהינים, אף הזרונים, מתחו קו בקרת חדה על עשייתו את הזרונן לאחר מתנאי קיומנו. בתו של הד"ר בלאך עורך "האסטר. וונשריפט" באה הנה עם בעלה, לעשות אנימציא למוכת הצלת הילזנר וכבר התחילו עבודתם.

עוד סמן תחיה, לב נאור כסאן פרנציסקא ררש מהרבנים הנאורים, לעבר מחדש את סדר התפלה, שהסירו ממנו המתקנים ברור הקידם את צורתו היהודית. הוא רוצה להשיב עמדה לישנה, לקרבו אל הסדר הישן. גם אלה שבים בתשובה.

בחונ בעלי נפש בניוורק מתחילים לדבר על אדות יסוד ב"ם לאומיים ליהודים, למען הציל מעט את התרחקות הרור הכא מן היהדות, כי ככה"ם הכלליים, שאין בהם למיד הרת, יגרלו בני היהודים כבני ניום נמורים. יש לקוות, כי הרעיון ישא פרי.

מוח משוררנו אברהם גלרפרן עשה פה רשם אדיר. הוא, גיע ומלה "ציון" על לשונו. לפני גויעתי נאספו מסביב למטתו הציונים הצעירים של "ר"ר הרצל קלוב" והוא, הנוסם, בקשם, שישירו לו משירי ציון, הם עשו פקידתי ושרו לו משיריו והוא סים אהם "ציון" ונשמתי יצאה. בן ס' היה ומותו פעל בעיר כמו מות בן יקר צעיר. לפני חמשה שבועות הציוני יצירו החדש "בן עמי" על במת חזיון יהודי ואין מלה לתאר נצחינו הגדול בחזיונו זה. ע"ה אלף איש נהרו אחרי מטתו, על הגנות עמדו והביטו אחרי ההלוכה, שלא ראתה ניוורק עוד. העתנים האנגלים הגדולים פרסמו מאמרים ארוכים על ערך גלרפרן ומעשהו בשביל עמו.

שמואל מילר.

מקורב ומרחוק.

שוונות, בוויין ובסביבותיה ובסעה ארץ ביהם היה כליד הי שבוע שעבר רעד אדמה כל דקים אחרים. הארץ התנודדה מעט וכל נוק לא היח זהו חזיון בלתי נפרץ באירפה התיבונה. — כאנגליא היתה כשבת ישעזרה רוח סערה, שהסירה נגות מעל בתים, שרשה אילנות, השקיעה ספינות והפילה מסעות מס'ב. הרבה נפשות נהרגו. — חיד טורסיא כמסרון נצח נגר חבלי השודרים והרוצחים והרנ' הרבה מהם. הוונים הרנו שם ר' אנשים ושני אלפים ותשעים עוים. לפי מושגי אירפה העוים האלה גבורים הן, ששפזו דמן בער ארצם. — ליאופולד מדך בלגיא עורנו מתעקש עם עמו בדבר מסירת מדינת קונגא ומתנה תנאים קשים. המניסרים רוצים להתפטר. — באיטליא נשפטה שרנאסי, שהיה מניסטר לחנוך שם, למאסר כמשך שנה. משפטו העיר שאון שנים אחדות. הוא נאשם, כי מכספ הנוער לחנוך העם נתן שהר לעתונים, אשמה, שאפשר כהאשים בה מניסרים ככל העולם. צרקתו נגלתה, אך נענש על חסאים סלים, שהוציא יותר מדי על נסיעות. עליו אומרים, כי היא מורע היהודים. — כנליציא שילטה בין האכרים זלעפת רעב (טיפוס הרעב) בשבוע אחר נמצאים בשבעים נפש חולים כמחלה הזאת, כי בסצת מקומות אין לאכרים מה לאכול. ובן כבוקובינה, — הגנרל הרוסי סטסל, גבור פורט-ארטור, נדון למיתה על ופשעו כחובת ומסרו את המכצר ביד אויב בלא עת. אך השופטים המליצו לפני הצאר להמיר את המיתה בעישר שנים פאסר. את זכויותיו לא יאכר כי נמצא בו דבר טוב.

— בפטרבורג נתפשו הרבה אנשים ונשים, שהגשרו קשר על מניסרים ועל נסיכים גדולים מכית המלכות, להרגם בכמכות.

מן החברות. מזלוט שוב מדיעים איתנו כי נומדה שם ח' "עכריה" וכל המפלגות מתאחדות בה. חסידים ונאורים מסודנמים ופוצ'צ. גם נערות לומרות עברית. החוכה על כל חבר לדבר עם יודעי עברית רק עברית ולבקר את הח' ג' פעמים בשבוע. הח' תערוך דריעות וקורסים. — בזורבנא נוסדה אגודה ציונית בתור סניף לח' יתקות ציון" בלבוב, החברים הם סוחרים ואנשי מעשה. — בסוטש אווא יסדה ח' "רות" ב"ם עברי לנערות עפ"י ע"בע תחת יד המורה המצוין מר יוסף גרינזויט. הילדות רואות פרי בעמלן. — בהורוד נסא מתקים ב"ם עברי תחת הנהגת המורה הנודע מר ריחובסקי מאגודת המורים. ביה"ם הזה כונן נשף שעשעים, שרשמו לא במהרה ישבה. התלמידים הצינו מחזות שונים, הכל עברית חיה ורעננה. — בסטורו זינג נוסדה ח' "האמונה והמרע", שמטרתה להחזים כביה"ם שכ הרב ר"ר יונג. הח' כוננה נשף מפורתי והכנסותיו עלו לש' כתר למוכת ב"ם. קשים גרים. מסולומיא מודיעים אותנו ע"ד "גר" רמאי איש מלומד ובקי בלשונות. שהיה בהן בחברת הישועיים וזה כעשרים שנה שבא בכרית דת ישראל. אך מטרתו לפי הנראה לעשות בזה עסק טוב. הוא סוכב בבתים ובכתי תפלה ובחלקת לשונו יספך נרביית הגונות. "לנמוע לא". אבל אינו ממחר לזה. הוא יושב בכתי מרוח עם סוכאים שונים ומכונז כספו וכשכורתו הוא מחרף ומבזה כל מדשי ישראל ומעליד עלינו עלילות כאחד האנטישמים. עד אחינו להוהר ממנו. הוא זקן כצר הקומה ושמו טעלעצקי.

שיבה לעברית. בלנדון היתה אספה רבה של יהודים לתכלית החזרת עמרת ששת עבר לישנה. הוכחים נאמרו רק בעברית. בראש התנועה עימדים אחד העם והרב הספרדי ר"ד גאסער והפיוסיר כאוניברסיטה קמברידש ישראל אבר המס. התפלה החלטה, לפעיל ככל מקומות פזורנו, שישתמשו היהודים בששת עבר. בתים לפועלים בא". כאנגליא נוסדה עוד אגודת מניות לתכלית בנין ארצנו. החברה נרשמה בלנדון בתור אגודה בנין בתים ומקום מושבה ביפו. תחת יד לשכת העבודה הציונית. היא מוציאה מניות כנות ליטרא שמרלינג, להמציא כסף לבניו בתים במושבות, למען יוכלו פועלים יהודים לשבת ישם וברכות הימים יהיו לאכרים בעלי אחוזות. כי משני חסר חבתים לא יכלו לשבת שש ועבודת האכרים נעשתה ע"י פועלים ערבים.

היהודים בצבא אוסטריא. בלנציא האוסטרית דבר המניסטר לצבא על דבר יניעת רופאי הצבא, שמספרם מעט ואינם מספיקים. על התלונה שאין מסבלים רופאים יהודים בצבא, על כן יחסרו שש רופאים, אמר המניסטר, כי רופאים יהודים בצבא ישנם עשרה אחוזים למאה, בעיד שמספר היהודים בכלל באוסטריא אינו רק 47 אחוזים. בתוך פסירי הצבא אין רק 07 אחוזים יהודים. בצבא בכלל ישנם 36 אחוזים יהודים. מלומדי מלחמה. הסטודנטים היהודים בוויין נלחמו מלחמת איש ברעהו. כנליציא נלחמים היהודים הלאומיים באחיהם הנוגדים מלחמת עם והמה עונים כמלשינות ובנזלות הלחם; זוהי מלחמה יהודית. שם בוויין האירפית מתנהגה המלחמה כדרך "בני תרבות", בנשק. במסלות ובאגרוף. הסטודנטים האשכנזים בני דת — קורנדא גורו, כי אין לפי כבודם לתת סמיספקציון לאחיהם היהודים הלאומיים מחברת "מכביה". אך לא חנם נקראים אלה על שם המכבים. הם הראו את ידם לאחיהם הנושאים מצנפות אשכנזיות. את המצנפות קרעו ואת מקליהם נתחו על בשר המתחפשים. i

התמעטות היהודים באשכנז. בתוך תשס"ז יהודים שכאו בפשר החתון כברלין, היה רנ"ה נישואי תערוכות, כלומר שלישיית החתונות היהודיות כברלין היו חתון כנכרים. אלף ושלוש מאות יהודים ימרו דתם כאשכנזי בכל שנה. גם אכור עצמו לדעת מתרבה בתוך יהודי אשכנז. ספ"ז יהודים ימיתו עצמם בכל שנה. הפריה ורביה של יהודי אשכנז קטנות מאלו של הצרפתים, שאינם מתרבים עוד.

HOTEL SPATZ Krakau.

דען געעהרמען ווידישען קויפלייטען דער פראווינץ בעעהרע איך מיך מיין אללן בעליעכטע ניי רענאווירטע רעסטאראציאן אים אייגענעם הויזע. עקע דער באזע-ציאלא אונד מעטהנאסע צו עמפעהלען. אים ועלבען הויזע האכע איך מיר אויך איין מיט אללעם קאמפאָרט אייסגעשטאמט-טעטעס האַמעל אייגענעריכטעטע. אייסערסט שמאקהאפטע שפייזען בתכלית הכשרות אללערליי ביערע זעמליכע בעקוועט ליכטיגען, בילליגע פרייע.

Dr. LEON MIRTENBAUM ZAHNARZT KRAKAU, Grodzka 6. ord. 9-12 - 2-5

פאַרצעלאַן-עמאַיל-אונד גאַלדפּלאַמבען, קינסט-ליכע געביסעסע, קראָנען אונד גאַלדבריקען.

!! AUSVERKAUF !!

4 Paar Schuhe um 7 Kronen.

Durch Ankaufenormer Quantitäten in Schuhwaren werden nur durch kurze Zeit um **Spottpreis** abgegeben 2 Paar Herren- und 2 Paar Damen-Schnürschuhe mit stark genageltem kräftigem Lederboden, mit extrafeltem Lederbesatz, hocheleg. neuester Façon und stark. Grasse nach cm. oder Nr Alle 4 Paar kosten blos 7 Kronen. Versandt per Postnachnahme. Umtausch gestattet, auch Geld anstandslos retour. — „Schuh-Exporthaus, Krakau“ Postfach 95.

שירי ציון מהדורה ג', המחיר 50 ה' קבץ-מנגינות לגן ולומר המחיר 1 כתר. בחול' 10 ה' יותר לקונים 12 אָס. 20% רבט. — כסף מראש, גם במרקאות — הכתבת: Verein „Zion“ Nadwórna, (Galizien).

הננו מכרכים את מח' מר יצחק מענדער מרישא לאריסת בהו מ' שרה עם מר צבי דיאמאנט מסטריוב. האחים משה ודוד הארן — מיטשין. ברנשי וידוד נברך את רענו מר יוחנן ענג-לאַנדער לחתונתו במו"מ. משה קארניץ, בעריש איזלאנד, יחיאל בלוטענקראַניץ — ראדימישל. מעמק לבי אברך במו"מ את ידידי המורה מ' משולם דוד זאנענקלאר מכארשטשוב לאריסתו עם מ' חנה לאה שפיענעל מראזאל. מו"מ גם למשפחה. מאיר ערדסאנן — קראציווויק. הננו מכרכים בחבה ובששון את הורי היקרים במו"מ לאריסת בנם מר יצחק. מו"מ לאחי יקירי! מענדל עפשטיין ורעיהו.

האנקורה.

בייא דער איזראעליטישען קולטיסגעמיינדע אין אנדריכוי (גאליציען) געלאנגט דיא שמעלע איינעס קאנטארס דער צונלייך שורט ובוך זיין כוס, פער 15 מערץ 1908 צור בעזעטצונג. בעזעטצונג דיא דאס 30 לעבענסיאהר ניבט איבערשריטען האבען, פעהיראמעט זינד אונד איבער איינע אנגעעהמע שטימע פערפיגען, צייטעמאס פארבעטען קענען, דאבען איהרע געזוכע נעכטס איינער קבלה פאם ראבינאטע אין קראקוי, אן דען געפערטיגטען פאר-שמאנד איינצוזענדען. געדאגט 100 קראנען יעהרליך נעכטס נע-בענעאלוכענטע. דורך פרייווא-אונטערריכט אים העברעאישען איזט איין ווייטערעס געבענאיינקאמען געזיבערט. נור בערופענע ווערדען צום פראבעפארמאנע צוגעלאסען אונד דער אקצעפטירטע ערהאלט דיא ריזע-שפיענען פערניטעט. אנדריכוי, א' דר"ה אדר ראשון תרס"ה לפ"ק. דער פארשטעהערשטעלפערטערטער

ש(רמה) סאמועל שניטצער.

טיכטיגער בוכהאלטער
זעלבסשטענדיגער דייטשער אונד פאל-נישער קארעכפאנדענט, סמענאָגראַף, מאשינשרייבער, וועלכער לענגערע צייט אויף דעם וויענער פלאטצע מעטיג וואר, זוכט פאָסטען אין גאליציען. אנשפריכע זעהר בעשיידען.
צושריפטען צו ריכטען אן:
CH. WEINBACH für J. B. H.
Wien II. Nickelgasse Nr. 5, Tür 6.

חברה „השחר“ במרנוב מביעה במו"מ למר משה וויעזענפעלד לאריסתו. הנני מברך בחבה את חברי הסופר מר משה וויעזענפעלד לאריסתו. מענדל קארפף — רישא. הננו מכרכים את חברנו מר משה וויעזענפעלד לאריסתו. אליעזר וואכמעל, שלום מאנן — רישא. הריני מברך את חברי מר משה ויזנפיד לאריסתו. ש. ו. דינדרוק — סטרי. במו"מ אברך את ידידי מר משה וויעזענפעלד לאריסתו. אליהו וואקס — רישא. ברנשי אהבה וידדות אביע במו"מ לרעי מנער מר משה ויזנפעלד מרישא לאריסתו. זמן ראזענוואסער — דרומישל רבתי. מו"מ מעמק לבי אברך את חברי הנכבד מר משה וויעזענפעלד לבאו בבית הארוסין. שמואל נאמאוויטש — קאלבזשאווא. הנני מביע במו"מ לרעי הנכבד הסופר העברי ומסדר הבהורים לאריסתו. משה מהאלער — גלאנוב. מעמק לבי אברך במו"מ את מר שמואל נאמאוויטש מקאלבזשאווא לאריסתו. אליהו וואקס. הריני מברך במו"מ את חברי הנכבד מר שמואל נאמאוויטש לאריסתו. נפתלי דרילר. אברך את רעי מר שמואל נאמאוויטש במו"מ לאריסתו. מאיר הייבערג — ירוסלב. מקורות לבי אברך במו"מ את רעי מר ישראל פרלשטיין. כמרנוב לאריסתו עם מ' מלכה לויפער מויזניץ. מו"מ לאביו-זקנו. חנוך רוטין. אנו מביעים במו"מ לרענו מר ישראל פערל-שטיין כמרנוב לאריסתו. צבי קורפירסט, זוסיא וועהלער, אברהם פארהארצער — מרנופול. ברנשי גיל וחדוה אביע במו"מ לידידי היקר מר שמואל איזלער מזנירסקא לחתונתו. יחיאל פעפער — רדומישל. כמעמקי לבני אביע במו"מ לאחי היקר מר אלימלך מאנטווערפען לאריסתו בהו מ' מרים עם מר טוביה קארן כנארליץ. מו"מ לאבי. ליבוש געלדזעהלער ורעיהו — גלאנוב. הננו מכרכים את חברנו הנכבד מר זאב קרמוב לחתונתו את מ' כוכמא רום כבוריסלב. חברי אגודת „עבריה“ — דרוהביטש. הנני מברך את ידידי ש"ב מר יעקב שינאנעל בוויעליטשקא להבחרו לדיורקטור בבית האוצר למסחר והעשיה בעירו בסמן טוב. חיים אונגער — קראקא. בגיל וענג הננו מביעים במו"מ ליד"נ ה' ישראל נייבערגער מקושערמיק לאריסתו בהו מ' רוזא עם מר זיגמונד האבער מטשארקוב. אשר הורוויץ ורעיהו — זארוואניצא.

בית מסחר הספרים של
אברהם ראבינזאהן בסטאניסלוי
ממציא לכל דורש כל ספרי „תושיה“, „אחיאסף“, „האור“, „מוריה“, „יבנה“, „איזראעליט“ מווילנא, „אביב“, כל מיני ספרי חנוך ולמוד חדשים וגם ישנים, ספרי השכלה החדשים ביבליאטיקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 כתר, כל מיני ביבליאטיקות לילדים, לבני הנעורים ביבליאטיקה נצנים, פרחים, בכורים כל ספרי זרנון, ספורים, רובנים וחזיונות הכל במקח השוה. ווערמער-בוך אשכנזיה — עברית מאת ד"ר מרגל 17 כתר. חברות, בתי ספר, ביב-ליאטיקות מקבלים רבט הגון. קמלוג מפורט וגם כללי ישלח לכל דורש חנם.
האדרסה:
Abr. Robinsohn, Buchhandlung
Stanislaw.

מודעה נחוצה לעוברי אורח.
אתכבד בזה להודיע לכל הנוסעים הנכבדים, כי העתקתי את ביה מלוני, שהי' לי עד כה ברחוב מנישא, לביתי העומך ברחוב דאָבראמילער-שטראסע נומר 3 אס טהאָר ומיום 4-מען נאָוועמבער הבע"ל יהי' איה"ה בית-מלוני שמה, פהוה בחדרים יפים ומרוחים נחמדים למראה, וארוחתו ארוחת המיד, תהי' ערובה לפני כל העוברים ונוסעים דרך עירנו, במאכלי מעדנים ובכל מיני משקאות היותר טובים, ערבים לחיך טועמם, בנקיון גדול ובהכלית הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי וזאורחים הנכבדים בעצמם, אשר בכר בקרו אותי עד היום, ואשר יבקרוני הלאה ברצות השם, והנני עומד הכן בכל עת לשרת את כל הבאים תחת צל קורתיה על צד היותר טוב ובאופן היותר מועיל.

משה ראטהמאן, האמעל עט רעסטוראציאן
פרעמישלא, דאבראמילערשטראסע 3.
כתובתי:
M. Rothmann, Przemyśl, Dobromilerstr. 3
Hotel & Restauration.

כשר לפסח
גאנזע-פעטט
ראָהעס אונד געקאָכטעס פֿערזענדעט
טעגליך פֿרישעס
Juda Zins in Huslatyn (Galizien)
פריזע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים
מבערוזאן, מפרעמיסלא ומסמרי זענדע אויף
פֿערלאַנגען.

רחתונה ולמשתה.
המשורר הלאומי הנודע הפיטן והמרוציא חיים יוסף באקסענבוים, מחבר הרבה שירים ליריים, נודע בתור כדחן מודרני, אשר הראה כבר בחי בחוגי משפחות חסידיות ואריסטוקרטיות לרצון כל שומעיו, מתרשה בזה להודיע, כי מוכן הוא לכל קריאה על שמחות ומשתאות, ואחראי הוא אשר כל שומעיו יפקו רצון. בירו יותר ממאת מכתבי-תודה יתלה מגדולי ישראל.
תשלומין כפי ההשואה.
J. Boxenbaum, Volksdichter
Kolomea.

היהודים במרוקא. כאשר באו הצרפתים כשכנעו שעבר לסעטא במרוקא, קבדום היהודים כמלכאים מושיעים, כי בצרה גדולה היו מחמת הערבים הפראים, שעשוקים ורוצצים. שמונים העמירו עצמם תחת חסות הצרפתים ולא הרפו מהם עד שהוציאו מביט עבדים. לשלחם לקסבלנקה. הקונסול הצרפתי שם הכין כערם מקומות ללון ומזון. ק"ה נפש יהודים הגיעו לקסבלנקה בערום ובחסר כל, רגליהם בצקות, גויותיהם עשופות בסמרטוטים וכלם מזי רעב. החי כ"ח שלחה להם חמשת אלפי פרנק וליהודי מרקש שני אלפי פרנק, כי גם הם בצרה גדולה מעקת חיל המלחמה הגזול לחומם ואין מיחה בידם. היהודים בערי מרוקא שרויים כפחד תדירי, כל יום מוכן לפורענות. בפעו הכירה אין נותנים אותם לצאת ממקומם לסנות מזון. רצוה ושוד. ככפר גורדישה אצל שיקלוש כאונגן כאשורד נושא מסוה אל בית היהודי הילפרייך בבקר והרג את אשתו ומחן את בתה וכזו את הכסף המצוי בבית. קהלה חדשה במצרים. יהודים רבים מאלכסנדר-דיא ומערים אחרות התסכצו בעיר חרטום כמצרים העליונה לשם עסקי סרי קהלה לא היה להם. עתה הלך שמה הרב הגאון הוקן רבי אליהו חזן מארכסנדריא, לכונן להם סרי קהלה וצרכיה.

ממין קרה. זמן: מנין שקרה היה עשיר כל כך? קלמן: כי כל העסקים הם אצלו — באדמה.

משרה הספרות והמדעים.

העמים העזקים וישראל.

מאת מתתיהו מיוש.

(המשך.)

היהודים הם ממלכת כהנים והעמים עובדי ע"ז, איך אפשר שווי, איך יתאחה הנגיד הזה? היהודי היה מוכרח, למען שלא יתערב וילמוד מעשי העכו"מים. להתגדר ולהפרד. אבל מאין להגברי שפלותו? מין שומאה מיוחדת, השלמת באויה, לא נתן עוד או להצטור אצל היהדות הרשמית ואמרו, ישככלל הנכרים בחו"ל אינם עובדי ע"ז. רק מנהג אבותיהם כידיהם (חולין יג.). אמנם הם עובדים לאלילים, אבל האלילים אין בהם ממש, הם אינם רק ב"א, שחיו בימים קדמונים ובטעות נערצו. הרעה הזו, שהמציאה אצל היונים אצארוס תלמידו של הפלסוף אפיפורוס. היא עזיבה בישראל. המשכיל בין מעצמו למה אני מכוון. הערבים הלכו ג"כ כששזו זה והפכו את כל האלים שעבדו בעכו"מיותם לשיכים (נשיאים) וקדושים (נפלאים⁴¹). כדרך זו נמו גם היהודים או להשתמש נגד העכו"ם. אריסטאס אומר באנתרן, שהעכו"ם מעריצים פסילי עץ ואבן, שהם תמונותיהם של אלו, שהמציאו כערם איוה דבר מועיל (ק"ה). אבל הוא עמל להוכיח להם, שהוא ענין כמילים, להעריי בני חלוף דומים לנו, הנה גם היום יש אנשים, שהם יותר מלומדים ויותר ממציאים מן הקדמונים ובכל זאת לא תעלה על מחשבת איש שיעבוד להם בהערצה (קל"ז). דומה לזה עמל בעל חכמת שלמה (י"ד י"ט) להוכיח, אשר עם הארץ נתעה. ולאלוה ששבו אשר מקדם ככרו כאדם. הסיבילה מזוהרה שלא להביא מתנות למתים⁴² וכן אומר המדרש: "אלחינו חי, הרי אלו שאתה אומר הרי הם מתים" (שמ"ד פ"ה). מתים דברים כמשמעם, כי נפרעים מן הנעבד כמו שנפרעים מן העובד (ב"ר פצ"ו). ס' יוסיופון מספר את תולדת אכילי הרומים כתור תולדות מלכי איטליה, שמשלו בזמן קדם ומתו כדרך כל כ"א (פ"ב ופיג). היה עוד נסיון, וכוראי נפרץ מאד, לומר לנכרי, למען חרבו לדת ישראל, שאכליו אינם סתם ב"א שמתו, כי אם קדמוני ישראל, שהוא מקצר רוח שכלו חושבם לאלים, שסרפוס. האל המצרי הוא יוסף בן יעקב, ורמות מניסה (אולי קיבלה, אטום או למטר). היא רק תמונת חוה אם כל הי (ע"ז מג.). שחגי הנכרים נוסדו על ידי ישראל, והם טעו ומכוונים אותם ליראתם, שסמורנליה ופלנדא נערכו כבר ע"י אדה"ר (ע"ז ח.). גם בקשו באופי אחר ליהר את העכו"מיות. כחשכם את דומי לארום, אמרו שהרומים עורכים חגים לכבוד

עשו (שם יא.). וספרו על צפו כן אליפו סצת דברים מספורי הרקולס⁴³ (יוסיופון פ"ב). נראה שהיתה ששה שלמה מפותחה ביהוד המתולוגיה, ולנו נשא" מיה רק קצת ישרים מפוזרים. קשה ליצור לנו אף מעט מן הציור העתיק הזה. בימי הבינים שאפו לפעמים הנצרים ג"כ, לחוג בקדושה את החגים. שערכו לפני העכו"ם בטומאה. גנור הגדול המציא את המתודה הזו. אבל חסר לה אתו הרוח והכבירות של השמה, אותו הקי הגדול שהיה בישראל. בעיני הנצרי, אף היושב על כסאו של פטר, היה כל העולם העכו"מי מעשה הישטן ויצור היצרים ולכן רק לפרקים רחוקים הרישה באיפן רשמי לזמן דבר עכו"מי באופן נצרי. אמנם הנצרות קלטת עכו"מיות הרבה מאד, אבל לעולם נגד רוח הכנסיה, האהוד באופן מנוכש ומכוון חסר אצלם.

העכו"ם אינם רעים בהחלט. נכח ה' שוים הם בישראל. לכן גם תרבותם אינה יכולה להיות רעה. רק מפני זה שהיא נכרית. תרבותם של הנכרים אינה גרועה. יסופית הישיל יון מעולם מצאה הוקרה בישראל ואו שיסופותנ של ישע תשכן באחלי שם (מגלה טו). ירעי שלעו (יונית) יפה לזמר (ירוש. סיטה פ"ז ה"ב) ואף הומירוס נראה שהיה מופרסם בעיני ישראל (מס' ידים פ"ד). און היהודי לא היתה סתומה מלהשסם ע"י ידי הוד הצלציל הנהדר של שירי פטי הללם. לא רק המלה, אף האבן הנחצבה מצאה את זכות יפעצה אצל יושב הירדן. לא סמיה היתה עינו כעד תפארת החמר. לא ככל מקים בקש היהודי להריח ע"ז, את הפסילים של אלי עכו"ם יצברכים חשב היהודי רק לנוי (ע"ז מא.). וכן כל פסל אל, שאינם נהנים בו משים אלוה. כנון מפעלי אמנות, שהציו העזישים בבתי מרחק, מותר (שם טד.). אמנם בעצמו לא עסק היהודי בפסול. גרם לזה האסור, אבל גם לא נמנע, שלגפשו המסתכלה חסרה הנטיה ליצור עיני העולם הצעוני. הרומי היה נערר הנפש הפנימית, ובכל זאת גם הוא לא חיל מימיו להיות רק קנה מסעלי יון. וקא יצי כל ימי מיזמו איוה יצור האצנות הראוי לשבח. העובדה שאיוה עם אינו בעל כח יצירה, אינו מוכיח עוד שחזר לו טעם האצנות.

גם חכמת יון נתכבדה מאד. כל האומר דבר חכמה ואפילו כאו"ה נקיא חכם (מגלה טו). ואם תאמר אין חכמה בארום, אל תאמין (פתיחתא דאיכה י"ז). נקודות המנע עם חכמי אויה היו רבות. לא רק שחלם מסיים שר ישראל דר במצרים, איטליא ואסיא הקמנה מעורב עם הנכרים. אבל גם חכמי ישראל נסעו לפרקים קרובים לה"ל. שמעון בן שמח היה כאלכסנדריה (כוסף טו). ר' יהושע בן חנניה הלך לכרך גדול של רומי (נמין נח). ועוד כמה וכמה חכמים שנסעו לרומי, למען בטל גזרות. אף ישיבה שלמה היתה ברומי ומציא בן היש היה שם מרביץ תורה (סנהדרין כב.). שיחות וכויתים עם פלסיפס נפוצות למדי. בן שאלו הפלסיפס את הזקנים ברומי (ע"ז נד.). ר' נפליאל התיכח עם פלסוף א' (מכלתא כ' ה), ר' יהושע ב"ח עם אנשי אלכסנדריה (גדה ע'), ר' יוחני בן זכאי עם נכרי א' (במ"ד פ"ט). אמנם לא בכל מקים שכתוב פלסוף הכונה כאמת לחכם מן העכו"ם, לעצמם כמו בשבת (קמז), ברור הוא שצריך להיות "מין" ר"ג בעל הוכחה ההוא, דרכו היתה להלחם מלחמת דברים עם המינים (הנצרים) (יבמות קב.). חכמת יון היתה אהובה בישראל. כאלכסנדריה, ובראי גם בחוגי השכלה בא"י, בקשו להראות שכל חכמת יון מוצאה מישראל, שאשלטון ופתגום למדו אצל היהודים (רעת אסכ"בולוס), שזפישן היוני העתיק ההגדי מוזים הוא משה, שהרמס המהולל כתור מציא האותיות וגם כל החכמות במיסטיקה של העכו"מיות המאוחרת, הוא אחר ג"כ עם מיסד היהדות (רעת ארמטן שפתגום למד אצל העכרים⁴⁴). אכות הכנסיה הנצרית האלכסנדרונים מוסיפים עוד, שאשלטון למד אצל ירמיה, שאריסטו ידע כתבי שלמה הנסתרים וכו'. אף כימים שתנאי חין הקשים הכריחו את היהודי להתכין, עוד טובי החכמים למדו את הגות רוח יון. רשב"ג למד חכמת יון (מוטה טט.). וכן ר' יהודה נשיא (ירוש' שבת פ"ו ה"א). התלמיד שלנו כתור ס' הקים בעקר והמרשים כתור סמ"י אנדה עממית, לא הצילו מזה,

⁴³ F Livius: Ab urbe condita libri I 7.
⁴⁴ Antonius Diogenes: Reinach 159
⁴⁵ M. Freudenthal: die Erkenntnislehre Philos p 10

שידעו היהודים מחכמת יון מאומה. נצלו רק זכרונות כלושים ע"ד העובדה בעצמה, שלמדו פעם וידעו את חכמת ההללנים. נשארה המלה פלסוף, החכם אפיפורוס נעשה לשם כללי של כל פודק עול, וזאת מראה לנו, שסוג קלי דעת פורצי מרות עם זהר היצוני של מחשבות ההוגה היוני הזה, שהיה נפרץ ברומי, הגיע גם עד תחתית הלכנון. מן שמות הפלסופים, כתור שם איש יש אבנימום הגרדי (ב"ר פ"ס), שהיא בוראי אונומאוס מן גדרה. פרוקלוס הפלסוף, שהשיח עם ר"ג (ע"ז מד.): אינו גורע; הפלסוף של האסכולי האפלטונית החדשה, ששמו היה פרוקלוס חי כמאה החמשית לספ"ג. העם הפשוט הכין באופן שלו את וכוית החכמים ויצר כמה חודרים, איך הראו חכמי ישראל, שהם יותר חכמים מן "סבי רבי אתוני" (כברות ח:); ואיך הערימו בני ירושלים על בני אטונס (פתיחתא דאיכה ז'—ג'). היהדות כימים מאוחרים, סוופה וגרפה, חשבה רק להציל את רכוש עצמה, את תולדת רוחה שלה. היהדות הרשמית היתה מוכרחה כימות לחץ ונולה לנדור את עצמה, למען לא תמס ולא תאכר. היהדות התכוצה. היתה נאכצה להצער הזה, אבל שאיפתה לחכמה לא כלתה. כחוגים קטנים טפחו חכמה נסתרה. פכלה, שבמשך זמן נעשתה לגנוזים וחכמה אפלטונית חדשה מעוברות ע"י הרוח העברי. הפכלה זכרה עוד תמיד, שחכמי יון הם קרובים לאורחא דמיזמותא.

כן היה היחס לפלסופיה, לענף הרעה, העומדת כיהם צר עם הדת ונושאת ונותנת במחות הענינים, כהאלוהות, בשאלות "מח לשנים ומה לאחור וכו'", כדברים כאלה מיכרה היהודי בעיניו לנעוה, כי לוקא זאת אין לדתו זכות הקיום. כדברים כאלה מיכרה היהודי לחשוב: "אם יהיו כל חכמי אויה ככף מאזנים א' ורניאל ככף מאזנים שניה הוא מכריע את כלם (יומא עו). בש"ס המינה ע"י הצנזורה חסר, אבל יש בעין יעקב). היהודי התענין, אחב את החכמה הזו, אבל ידע שהוא מיכרה להיות צודק, או יטמחשבות היונים, אם נכונות הן ככר נמצאות נסתרות כספרי הנביאים. את הדרך הזו אנו מוצאים אצל פילון. חכמתו היא יותר יוגית מעברית, אבל היא מוצאה כספר התורה. אצלו לא רחוק לסרא: "תרה אצל העכרים וסוקרמס אצל היונים, שאמרו דע את עצמך"⁴⁵

עוד יבא.

לאה בלאך	אייזיק לין
מאורשים כר"ח אר"ר תרס"ח	
דראהביטש.	באריפלאוו.
פראדל אלטמאן	יודל פראנק
מאורשים כח' אד"ר תרס"ח	
פשעמישל.	קאלוש.

לרגלי אריסת ידיו מר משה וויעזנפעלד הנני מביע לו את ברכתי מעמק הלב. יוסף לנדא — קראקא.
את הסיפר העברי מר משה ויונפלד מדישא הנני מברך במו"מ לאריסתו. יחיאל גלדמן — גלאגוב.
אנדת הכחורים "השחר" כרישא מברכה במו"מ את מיסדה מר משה ויונפלד לאריסתו. בשם האגודה נפתלי דרילר.
הריני מברך במו"מ את חברי הנכבד מר משה ויונפלד לאריסתו. אלימלך צוקר.
מעמק לבי אביעה במו"מ לידיו מר משה וויעזנפעלד לבאו בקשר החתין. שמעון וואנג — דאשקאוו.
מעמק לבי הנני מברך את רעי הסופר מר משה וויעזנפעלד לאריסתו. צבי הירש קליין — קשאנוב.
מו"מ לידירינו החביב הסיפר מר משה ויונפלד לאריסתו. שמואל צבי ווייס — גרודק.
הריני מברך את ידירי הסיפר מר משה ויונפלד ראש הסדרות "השחר" לאריסתו. יעקב גולדשמיין — יסלא.
בשם כל חברי "השחר" ביאסלא הנני מיסר את ברכותינו העמוקות לחברנו מר משה ויונפלד לאריסתו. בעריש מעללע"ר — יאסלא.

⁴¹ R. Schmith: die Religion den Semiten (übersetzt Stube) p. 151.
⁴² 9.) Or. Sib. III 547.

זרנו ולשוו-עבר

(למי משניהם היתרון)

הספר הזה יפתור את השאלה האקטואלית עפ"י מופתים הסטוריים ומדעיים, ולדוברי-עברית יהיה ענין רב לענות בו. ראויאפוא שכל איש יהודי יקנהו כי לאומי-מדעי הוא במלוא המובן. מחירו כתר ועשר אגורות (1 K 10 h) וישולח הפשי.

להשיגו אצל המחבר והמפיץ:

M. J. HEILMANN

Podgórze, Józefinska 24.

גם אצל מוכרי הספרים המפורסם:

L. Fortgang, Kaschau, (Ungarn).

מכרז מונה

תורה, נביאים וכתובים בהפקה מהודרת.

יצא לאור הספר הראשון:

שיר השירים

זה הקבץ היקר, המכיל: שירי נוסחים, שירי רועים, שירי מחול, שירי אביב, שירי חתונה, שירי משפחה וכו', ששרו אבותינו על אדמתנו. — זה האוצר הנחמד בגני ספרותנו הקדמונה, שנעשה על ידי הסידור השירי, חגגת הנוסח וכו' מבואר כל צרכו לכל יודע עברית — ראוי הוא, לפי ערכו הרם ולפי חיצוניותו היפה מאד (מצויר), שיקשט כל בית יהודי.

הספר, הנרפס הרד, מחזיק 4 1/2 גליוני דפוס בפורמט גדול.

מחירו 50 ק. ועם המשלוח באחריות 65 ק. אפשר להשיגו בכל כ"מ הספרים. בווארשא ע"י "אחיאסף", או אצל המחבר לפי אדרס זה:

Sch. Lewin, Warschau, Ogrodowa 8 (Russland).

מכתבים ללמד

ערכתי לי שיטה שלמה ומסוימת להורות הלמידים את השפה העברית מרחוק עפ"י מכתבים. המתלמידים יוכלו לרכוש להם את השפה על נקלה ולבוא בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, בדקדוק, בכתיבה, בקריאה ובדבור. פרוספקט חנם. מכתב לדונמא כתר אחד במרקאות.

שבת וואלקאוסקי.

Krakau, Miodowa 9.

ערשטע קראקויער מיט עלעקטרי-שער קראפט בעטרעבענע כשרה כשרה

דאמפףזעלבווארעך פאבריק

מיט דען בעסטען סאָדערנאָסען מאַשינען, ערצייגט שענע פּרימא סאלאמי וועראנעזער, ברוסט שינ-קען, קרענווייסבעל א. ז. ו. פֿער-זעהען מיט הבשר של הבריד"צ דפה, עכפפּעיהלט צו בילדיגסטען פּרייזען, אויף פּערלאנגען ווירד פּרייז-קוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.

Emanuel Glaser
KRAKAU, Bożego-Ciała 8.

Wyd.: | Naftali Hof.
S. M. Baser.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukarni S. L. Deutschers w Podgórze

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים ופתרוןן

מאת שמעון מנחם לור.

הבן הענינים: פתיחה, פרק א, סוד הסמבטיון כחור אות לקדושת שבת. ב. הסמבטיון והרי החשך" ביחסם להשבטים. ג. ההגדה על אדות "בני משה" ויסודה. ד. ממלכות ישראל בערב הרוכזות ובאפריקה המזרחית, ממלכות יהודיות של הבוורים, החלוצים והאווארים באירופה. ה. אלרד הדני וספוריו. ו. נפלאות עשה"ש מקיימת ע"י עדים נכדים, ז. מהות השבטים הנ"ל וסוד "שבט ינוס". ח. ממלכת ישראל באויה התיבונה. (בשורת בנימן מטדיליו). ט. בשורות ע"ד ביאת עשה"ש והמשיח. יב. ממלכת ישראל במדבר סהרה, יא. דוד הראובני ושליוהו (ממלכת ישראל במדבר ערב). יג. ממלכת ישראל כהודו (דברי הימים של עשה"ש). יד. עקבות נדחי ישראל באויה המזרחית ובאוסטרליא. יו. עז-ראיה לכל הגרות. יז. אגרת נחמה מבני משה, אשר נועבר לנחר סמבטיון, טז. שבתו צבי ועשרת השבטים. יח. הגדת "היהודים האדומים" ויסודה. ית. תורים נוסעים לבקש את עשה"ש (מכתב רבנים אל בני משה). יכ. עשרת השבטים והסמבטיון כחינא. כ. עשרת השבטים כאמריקה. כא. האנגלים — עשרת השבטים. כב. היפנים — עשרת השבטים. כג. בטול ההשערה החדשה, שהתבוללו עשה"ש כגוים. כד. פתרון החידה. כה. השבטים ומהלכותם בא"י ואופן גלותם. כו. יהודה וישראל גוי אחד. כז. שנים עשר שבטים בזמן הזה. כח. אחרית דבר.

כל הפרובלמות האלה התבארו בחקירה מדעית חשית, בהגדות כל הזמנים בענין זה הנלה מקורן ומהותן, כל ההשערות תכנה, להעמיד את הדבר על אמתו.

מחיר הספר 2 כתרם. — להשיגו ע"י ארמיניטרציא, "המצפה" בקראקא.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN GRAMMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgasse 71.

עיינע אייטוואהל פֿאַן יודישען אונד העברעאי שען לאַטען. — עכטער קאָלעקט-גראַמאָפֿאָן מיט די מאַרקע "שרייבענדער ענגעל" זאַממט 10 סלאַטען נור 35 פֿלאָרין. ניעמאנד זאָל דייעז בעסטע געלעגענהייט פֿערוויימען פּרייזקוראָנטע עט הויפטפֿערצייכניססע אויף פֿער-לאַנגען גראַמיס אונד פֿראַנקאָ.

HOTEL KELLER KRAKAU, KRAKAUERGASSE 27.

איך כעעהרע מיך דען הערן יודיש אַרטהאָדאָקסען קוים-ליימען בעקאנט צו מאַכען, דאָסס איך מיין אלט בעקאנטעם אונד בעלעבטעם האָמעל אונד רעסטיוראנט אים אייגענעם הויזע, ניי רענאווערט אונד מיט אללען בעקוועמליכקייטען איינגעריכטעם האַכע. פֿיר האָבזייטען, פֿערזאַממלונגען אונד פֿעסטע שמעללע איך מייע זיאונדערשאַנען גראַסען זאָל צור פֿערפֿינגונג. אים האָמעל בעפֿיני-דעט זיך אויך איין מאַדערנעס באַרעציימער, וועלכעס-דען רייזענדען צו גוטע קאַממט. — ביליגע פּרייזען, קולאנטע בעדיענונג, שמאַק-האָפּע אייסערסט בשרה שפּייזען.

A. M. KELLER.

דיא פֿיליאַלע דער קאָיו. קעני. פּרוויליג. גאַליצישען אַקציען-היפּאָטהעקענבאַנק

אין קראַקוואַ, רינגפּלאַצן (עקע דער ברידערנאָססע)

האַט איינע

פּאַרשוס-האַססע

(איינזאַנג פֿאַן דער ברידערנאָססע) ערעפֿענעט.

דיזעכע געוואָהרט אַנלייגען גענען רעווערס, ריקאַהלאַבאַר אין וואַכענטליכען, מאַנאַטליכען אָדער פֿערטעליאַדריכען ראַטען.

לייט אויך געלד אויף ווערטפּאָפּיערע זאָווי אויף זילבער, גאלד אונד ערעלשטיינע.

Hotel Zipper Lemberg

מייען פ. מ. נעסטען מאַכע איך העמיט בעקאנט, דאָס איך מיט דעס 15 דיזענעס מאַנאַטס איינע פּיליאַלע מייענעס האַמעל אין דער

סטאַניסלאַויער גאַססע נר. 4

וויזאַווי מייענעס האַמעל רייזאַנאַ נר. 9 ערעפֿנעט, אונד מיט גרעסטעס קאַמפּאַרט איינגעריכטעם האַכע, עלעקטרישעם ליכט, באַרעציימער וויא אויך איינע מילכהאַלע, ווא שפּייזען שטרענג בשר זינד, אונד מיט זאַרגפֿעזיגממער בע-דיענונג פּערזענלעך, פּערנער האַכע איך צור בעקוועמליכקייט מייענער נעסטע בייס K. K. פּאַסט עט מעלעגראַפּענאַכט ערווירקט, דאָס בייא מעלעגראַפּיען אן מייע האַמעלס ציפּערהאַמעל, אדער האַמעלציפּער אלס איין ווארט בעמראַכ-טעט ווירד, אונד די זעלבע אדוועסע גילט פיר ביידע האַמעלס.

אים צאהלרייכען צושפּרוך ביטעט.

הירש ציפּער

פּאַרמאַלס

האַמעל עט רעסטיוראַציאַן קאַטין.

כשר לפסח

עכט פּאַפּאַוו אייד וויסאַציה טהעע

אין ארגינאַל 1/8, 1/4, 1/2 פּאָנד פּאַקעטען כהשגחת נאַמנים ובהסכמת ביד במאָסקווא. הכחיד מן 1.50 פּל. עד 5 פּל. פּר. פּאָנד. אויך לאזע טהעע מוכהר כשר לפסח מן 2.90 עד 4 פּל. פּר. קילא. חלוק בין סאַרטע לסאַרטע 25—50 צ״ל. הן על השקלים פּר. קילא. ה. על החבושים רוסס. פּר. פּאָנד. — גים קאַפּעס מוכחחים שרופים כשרים לפסח מן 1.70—1.20 פּל. פּר. פּאָנד. קאַפּעע בלתי שרוף מן 1.15—1.50 פּל.

Moskauer Theefitiale für Oestr. Ungarn

Jonathan Birnbaum

(Sohn des Juda Birnbaum)

Krakau, Miodowagasse Nr. 3.

מצות לפסח

פּרימא קוואליטעט ליפּעפּערט די זייט 30 יאהרען אונטער שטרענג אר-טהאדאָקס ראַבינישער אויפזיכט אלבעקאנטע אונד בעסטענאַמיערעטעסע מצות-בעקעריי מיט מאַטאַרען-בעטרייב דעם

Alois Reis

Ung. Brod, (Mähren).

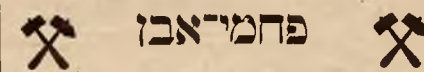
צו ביליגען פּרייזען.

שפּעציאַליטעט, ברוינגעבאַקענע אונד אייער-מצות. — נור רעכטצייטיג אייגלאַנ-גענדרע אויפּטרעגע ווערדען בעריקובטיגט.

פיר זיעפֿאַרבייטער

דראַטגעווערבע אללע קאָטען אונד זיעפֿ רייזען צו האַכען ביליג ביי:

L. Aperiaann Brody, Postfach 25.

פּחמיאַבו
מכּבראות אשר בפרוסיה משלח
D. Goldstein, Oświęcim.